

KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJELERİNİN SUÇ ORANLARINA ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: ANKARA/ALTINDAĞ ÖRNEĞİ

EVALUATION OF IMPACTS ON CRIME RATES OF URBAN REGENERATION PROJECTS: ANKARA/ALTINDAĞ CASE

Mehmet AKALIN*

ÖZET

Yoğun göç baskısı altında ezilen kentler, artan konut talebine kısa zamanda cevap veremeyerek eğreti yerleşim yerlerinin ortaya çıkmasına sahne olmaktadır. Bu eğreti yerleşim yerleri zamanla, yoğun ve heterojen nüfus yapıları, sosyo-ekonomik yetersizlikleri, altyapı ve sosyal donatı eksikliği gibi nedenlerle suç işlemek için cazip alanlar haline gelmektedir. Sosyal kontrolün zayıf ve doğal gözetim mekanizmalarının yetersiz olduğu kent içi çöküntü ve gecekondu bölgeleri böylece suç çeteleri için adeta bir karargâha dönüşmektedir. Bu çalışma ile Ankara ili, Altındağ ilçesinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projelerinin bölgedeki suç oranlarını ne şekilde etkilediği ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bunun için de öncelikle kentsel suçların nedenleri, gelişimi, kent-suç ilişkisi ve kentsel suçlarla mücadele için kullanılabilecek kentsel dönüşüm uygulamaları betimsel analiz yöntemi ile açıklanmaya çalışılmıştır. Daha sonra, Ankara İl Emniyet ve Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü'nden elde edilen 2012, 2013, 2014 ve 2015 yıllarına ait suç istatistikleri, veri analizi yöntemi kullanılarak karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda ise bölgede gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projelerinin kentsel suçlar üzerindeki etkinliğinin sınırlı kaldığı, kentsel dönüşüm projeleri ile kentsel suçların azaltılmasına yönelik olan hedeflerin bölge özelinde tam olarak gerçekleştirilemediği anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kentleşme, Suç, Gecekondu, Kentsel Dönüşüm, Altındağ.

ABSTRACT

The cities which are under heavy pressure of migration cause emerging of makeshift settlements because they cannot satisfy the growing housing demand in a short time. These makeshift settlements, by the time, are becoming attractive places for crime due to the reasons such as dense and heterogeneous population structure, socio-economical inadequacies and lack of infrastructural and social reinforcement. Thus, urban collapsed areas and slums are becoming headquarters for crime groups because of weak and inadequate mechanisms of social control and natural surveillance with this study, it is aimed to evaluate the impact of urban transformation projects that are carried out in Ankara/Altındağ Province on the crime rates. For this reason, firstly, it has been assessed the causes and evolution of urban crime, urban-crime relationship and the urban renewal applications that can be used to fight with the urban crime by applying the descriptive analysis methods. Then, crime statistics for 2012, 2013, 2014, 2015 that are obtained from Ankara Provincial Police Department and Altındağ District Police Department were examined with comparative data analysis method. As a result of this research; it has been concluded that the impact of urban regeneration projects that are carried out in Altındağ Province on the urban crime is limited, and the targets of reducing the crime rates by urban transformation are not fully achieved in the region.

Keywords: Urbanization, Crime, Slum, Urban regeneration, Altındağ District

* Sosyal Güvenlik Uzmanı, Dr., Sosyal Güvenlik Kurumu- Ankara.

1. GİRİŞ

Kentler tarih boyunca, çeşitli kültür ve medeniyetlerin ortaya çıkararak, gelişip kök saldığı yerler olmuştur. Geçmiş dönemlerde bu kültür ve medeniyetler kale ve surlarla muhafaza edilmeye çalışılmıştır. Nitekim ortaçağda duvarlarla çevrili insan yerleşimlerine kent denmiştir (Demirer, vd. 1999, s: 29). Ancak kentler ilk ortaya çıktıkları tarihten itibaren sürekli olarak bir değişimin içerisinde yer almışlardır. Bu tarihsel gelişim süreci içinde kentler, site, polis, komün ve kent devletleri gibi çeşitli adlarla anılmışlardır. Kent şimdilerde ise; istihdam yapısı, ekonomik faaliyet ve nüfus yoğunluğu gibi kriterlerle tanımlanmaktadır. Özellikle sanayi devrimi ile birlikte kentsel mekânların biçim ve işlevlerinde meydana gelen değişimin kent kavramının içeriğini tümüyle değiştirdiği görülmüştür.

Literatürdeki çeşitli kent tanımlarına bakıldığında bu tanımların araştırmacının ya da bilim insanının spesifik ilgi alanlarına göre yapıldığını görmek mümkündür. Her bilim insanı kent olgusuna kendi uzmanlık çerçevesinde yaklaşmaktadır. Ekonomistler şehirdeki üretim ilişkilerini, mimarlar fiziki yapı ve planlamayla ilgili gelişmeleri, coğrafyacılar mekân-toplum etkileşimini, siyaset bilimciler yönetim ilişkilerini ve sosyologlar ise toplumsal yapıyı ve toplumsal ilişkileri esas alan tanımlar geliştirmişlerdir (Açıkgöz, 2011: 61). Bu tanımlamalar, söz konusu bilim dalı çerçevesinde yeterli olmakla birlikte, genel perspektiften ya da diğer disiplinlerin perspektifinden değerlendirildiğinde eksik kalabilmektedir.

Ekonomi merkezli bir bakış açısıyla kenti, tarımsal olmayan üretimin ağırlıkta olduğu, üretim araçlarının ve dolayısıyla nüfusun yoğun olarak toplandığı, örgütlenme, iş bölümü ve uzmanlaşma düzeylerinin yüksek olduğu yerleşim birimleri (Keleş, 1984: 7) olarak tanımlamak mümkündür. Sosyolojik açıdan ise kentler; ırk, etnik köken, sosyo-ekonomik statü ve kültürleri bakımından farklılaşmış geniş ve heterojen toplulukları (Görmez, 1991) ifade etmektedir. Bu bakış açısına göre, topluluk kırsal yerleşme ile toplum ise kent ile anılmaktadır. Bu açıdan kentler modern toplumun bir modeli olarak öne çıkarılmaktadır. Modern toplumların yaşadığı kentler bir bakıma zayıflamış sosyal ilişkileri, yoğun ekonomik faaliyetleri, sosyolojik, politik, demografik ve kültürel çeşitliliği ifade etmektedir.

Buna göre kentleri; sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri, yönetim durumu ve nüfusu bakımından kırsal alanlardan ayırt edilen, hem tarımsal hem de tarım dışı üretim, dağıtım ve denetim işlevlerinin toplandığı, teknolojik gelişme derecelerine göre, belirli bir büyüklük, heterojenlik ve bütünleşme derecelerine varmış; cemiyet tipi ilişkilerin olduğu, doğurganlık oranının kırsal alana göre düşük kaldığı; çekirdek aile tipinin, ikincil toplumsal ilişkilerin, toplumsal farklılaşma, uzmanlaşma ve hareketliliğin yaygın olduğu; eğitim ve öğretimin yoğunlukla yapıldığı yerleşim alanları (Susmaz, 2009) olarak tanımlamak mümkündür.

Suç ise hukuki anlamıyla; “anlama ve isteme yeteneğine sahip bir şahsın kusurlu iradesinin yarattığı icrai veya ihmali bir hareketin meydana getirdiği, yasadaki tanıma uygun, hukuka aykırı ve karşılığında yaptırım olarak bir ceza veya güvenlik tedbiri uygulanması gereken fiildir” (Koksal ve Eliš, 2011: 3). Yine suç, halkın güvenliğini korumak için devletçe yayımlanan ve cezai karşılığı olan bir konunun, sorumlu bir kişi tarafından, icrai ve ihtimali olabilen bir hareketle ve bir hak veya vazifeye dayanmaksızın ihlal edilmesidir (Uma, 1975: 14). Suç, cezaların kanuniliği ilkesi kapsamında değerlendirildiğinde kısaca, sadece kanunlar tarafından cezalandırılan davranışların bütünü olarak tanımlanabilir.

Hukuki anlamıyla ortaya koyulmaya çalışılan suç ve ceza; her zaman neden sonuç ilişkisi içerisinde olmayabilir. Yani gerçek hayatta fiil itibari ile suç olup; kanunlar tarafından

cezalandırılmayan birçok davranışın da olduğunu gözardı etmemek gerekir. Bunun için de suç daha geniş açılardan tanımlamak gerekmektedir. Kapsamlı bir tanım; küçük ya da büyük bir sosyal grubun üyeleri tarafından iyi ve yararlı kabul edilen inançların, geleneklerin, adetlerin, törelerin ve kurumların dayandıkları kurallara aykırı olarak işlenmiş bulunan anti-sosyal davranışlar suç olarak kabul edilmektedir (Yavuzer, 1988: 27).

Diğer taraftan kentlerin kozmopolit ve yoğun nüfus yapısı, sosyal kontrolün çoğunlukla zayıflamasına yol açmaktadır. Bu durum, sermaye birikiminin toplandığı ve gelir dağılımı adaletsizliğinin belirginleştiği alanlar olmaları nedeniyle kentleri sosyo-ekonomik kutuplaşmaların bir sebebi konumuna getirerek, kentsel mekânları suçlar ve olağan suçlular için cazip kılabilmektedir. Nitekim kentlerin günümüzde yoğun şekilde nüfuslanması, kentlerdeki sosyal kontrolün sağlanmasını zorlaştırmaktadır. Kalabalık yaşam alanları kentleri güvenilmez ve yaşam kalitesi düşük alanlar haline getirerek; buraları suçlular için elverişli mekânlara dönüştürmektedir. Diğer taraftan, yoksulluk, gelir dağılımı adaletsizlikleri, sosyal dışlanmışlıklar, kentsel planlamadaki yetersizlikler, mekânsal ayrışmalar vb. nedenler kentlerde; kişilere karşı işlenen suçlarda (kasten öldürme, kasten yaralama, cinsel saldırı, cinsel taciz sarkıntılık, çocuğun cinsel yönden istismarı, hakaret, tehdit taksirle yaralama gibi), mala karşı işlenen suçlarda (hırsızlık, dolandırıcılık, yağma, gasp mala zarar verme gibi) ve topluma karşı işlenen suçlarda (Kasten yangın çıkarma, silahla ateş etmek suretiyle genel güvenliği tehlikeye sokmak, müstehcenlik, trafik güvenliğini tehlikeye sokmak, fuhuş, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama, aile içi şiddet gibi) artışlara sebep olabilmektedir.

Bu çalışmada kentsel dönüşüm proje alanlarındaki suç oranlarının değişimi; kentsel dönüşümün kentsel suçları hangi yönde etkinliğini anlayabilmek amacıyla analiz edilmiştir. Böylece kentsel dönüşümün kentsel suçlarla mücadelede etkin bir yöntem olup olmadığı anlaşılmasına çalışılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde betimsel analiz, ikinci bölümünde ise veri analizi yöntemleri benimsenmiştir. Bu kapsamda öncelikle kentsel suçların nedenleri, bu suçların gelişimi ve kent-suç ilişkisi tartışılmıştır. Tartışmalar suç ve suçluluğu kent merkezli olarak sosyolojik açıdan açıklamaya çalışan Chicago Okulu tarafından ileri sürülen teoriler çerçevesinde yapılmıştır. Böylece çok sayıda ve dağınık halde olan suç ve suçluluk kuramlarının kentsel dönüşüm literatürü bakımından rafine hale gelmesi hedeflenmiştir. Daha sonra ise kentsel suçlarla mücadele için kullanılacak kentsel dönüşüm yöntemleri üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Ankara İl Emniyet ve Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü'nden elde edilen verilerle 2012, 2013, 2014 ve 2015 yılları arasındaki suç ve suçlu sayıları karşılaştırılmış; nicel değişimler bu kapsamda yorumlanmıştır. İl ve İlçe Emniyet Müdürlüğüne ait veri bankaları ve istatistik raporları, Altındağ İlçesi için 2012 yılı öncesi suç istatistiklerini elde etmeye imkân veremediğinden bu yıldan itibaren söz konusu tablolar oluşturulabilmiştir. Bölgede gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projelerinin büyük oranda 2012 yılı ve sonrasında hayata geçirildiği göz önüne alındığında oluşturulan veri setlerinin çalışmanın amacına hizmet ettiği anlaşılabilir. Ayrıca ilçede kentsel dönüşüm projeleri suç oranlarının yüksek olduğu, adı suç ile anılan ve ilçenin suç karakteristiğini doğru olarak yansıtabilecek gecekondu mahallelerinde gerçekleştirilmiştir. Böylece kentsel dönüşüm projelerinin gerçekleştirildiği alanlar ilçedeki suç desenini oluşturması bakımından ilçenin tamamı için anlamlı bir örneklem oluşturmuştur.

2. KENTSEL SUÇLARIN NEDENLERİ

Kentler karmaşık, işbölümüne dayalı ve geleneksel toplumların ötesindeki bir toplum düzenini simgelediğinden, buralarda yaşayan insanların birbirlerini yakından tanımaları oldukça zordur. Bu nedenle kentlerde kurulan ilişkiler çoğunlukla, kırsal kesimden farklı olarak, şahsi olmayan, yüzeysel ve geçici niteliktedir. Bu ilişki biçimi, toplumda kişiyi yalnızlığa, nemelazımcılığa ve güvensizliğe itmektedir. Bu koşullar altında, rekabet ve resmî denetim mekanizmaları, daha eski dönemlerde, toplumu bir arada tutmada kendisine güvenilen dayanışmanın yerini almaktadır. Özellikle batı ülkelerinde suçun bu kadar yaygın olmasının ardında yatan nedenler arasında; toplumsal iletişimin zayıflaması ve toplumsal denetimin azalması gibi kentin kırdan farklı olan yapısı (Watts ve Watts, 1981: 425; akt: Karasu, 2008: 258) gelmektedir.

Ancak, kentin suç üzerindeki etkisi yalnızca toplumsal denetimin zayıflaması ve ilişkilerin yüzeysel duruma gelmesi ile sınırlı değildir. Kentsel alanlarda yaşanan çevre kirliliği, yoğun trafik, ulaşım zorlukları, geçim kaygısı, işsizlik, yüksek hizmet maliyetleri, ekonomik bunalımlar gibi sorunların varlığı, kişinin psikolojisinde olumsuz etkilere neden olmakta; bu durum ise, şiddet eğilimini ve suç oranını arttırabilmektedir (Karasu, 2008: 258).

Suçun özellikle kentlerde yaygınlaşması, suça etki eden nedenlerin bilimsel anlamda tarihsel süreç itibarıyla analiz edilmesini gerektirmektedir. Kentsel suçlara etki eden faktörler literatürde genel olarak ekonomik, sosyal, kültürel, demografik, mekânsal faktörler olarak sistematize edilmişlerdir (Cozens, 2002; Wang ve Minor, 2002; Lay vd., 2005; Gruenewald vd.,2006). Bu kapsamda kentsel suçlara etki eden faktörlerin her biri ayrı başlıklar altında aşağıda açıklanırken, kentsel suçlara etki eden mekânsal faktörler çalışmanın konusu itibari ile daha kapsamlı olarak ele alınmıştır.

2.1. Ekonomik Faktörler

Suçta etki eden ekonomik faktörler içerisinde yoksulluğun önemli bir yeri vardır. Nitekim kentlerde yaygın olarak görülen suç ve şiddet olaylarının temelinde, işsizlik, yoksulluk, yoksunluk ve evsizlik gibi bir dizi yoksunluklar yatmaktadır. Neden sonuç ilişkisi içerisinde bir sarmal halinde birbirlerini besleyen ve büyüyen bu sorunlar, en yalın şekliyle kendisini kentlerde yaşanan yoksulluk olarak göstermektedir.

Kent yaşamında kişilere sürekli olarak daha fazla tüketmenin gerekliliği empoze edilmektedir. Bu süreç sistematik olarak reklamlar vasıtası ile gerçekleştirilmektedir. Bu durumda kişiler elde edemedikleri veya ulaşamadıkları özendirilmiş tüketim unsurları karşısında kendilerini mental olarak yetersiz hissedebilmektedirler. Devamlı olarak tüketim baskısı altında olan bu kişiler, özendirilen nesneye sahip olmak ve özendirilen yaşam biçimini sürdürebilmek için illegal yollara başvurabilmektedirler (Harvey, 2003).

Ekonomik yetersizlikleri nedeniyle barınma hakkından yoksun kalan ve kent merkezlerindeki parkları, üst geçitleri, pazar alanlarını ve otoparkları mesken tutan kimsesizler ile tinercilerin kentsel suçların olağan şüphelileri oldukları da unutulmamalıdır. Birçok yerde özellikle yaya bölgeleri için öne çıkan ve son derece çağdaş bir gereksinim olan oturma grupları oluşturulması faaliyetleri, çoğu kez bu gereksinimi duyan kentliler yerine, bu kent mobilyalarında uyuyan evsizlerin, fakirlerin ve madde bağımlılarının işgalinde uğramaktadır (Firat, 2008). Bu ise kentlerde suç korkusunu körükleyerek kentsel gerilimi arttırmaktadır.

2.2. Sosyo-Kültürel Faktör

Kentsel suçlara etki eden sosyo-kültürel faktörleri sosyal yapı, eğitim durumu, kültürel yapılanma, kentlerdeki kolluk kuvvetlerinin sayısı ve yaygınlaşan madde bağımlılığı gibi unsurlar oluşturmaktadır (Ackerman, 1998; Ceccato vd., 2002; Sezal, 2003; Ergun ve Yirmibeşoğlu, 2005). Toplumla bireyin sosyal bütünleşmesini sağlayan sosyal, ekonomik, politik ve kültürel sistemlerin tümünden, kısmen veya tamamen yoksun olma sürecini ifade eden sosyal dışlanma da kentsel suçlara etki eden sosyo-kültürel faktörlerden bir diğeridir.

2.3. Demografik Faktörler

Kentsel suçlara etki eden demografik unsurlar çoğunlukla göç ve genç nüfusun çokluğuyla açıklanmaktadır (Ayhan ve Çubukçu, 2007; Grueneweld vd., 2006). Kentlerin demografik yapıları açısından kentleşme ve suçluluk arasındaki bağlantı ise genellikle kentlerdeki nüfusun hızlı şekilde artarak kontrolsüz ve suç işlemeye elverişli mekânların oluşturulmasıyla kurulmaktadır. Nitekim literatürde 15-29 yaş grubunun suçla en çok ilişkili olan nüfus grubu olduğu ve kadınların erkeklere göre suça daha az eğilimli oldukları belirtilmektedir (Ayhan ve Çubukçu, 2007; Grueneweld vd., 2006). Yüksek doğum oranları ve kontrolsüz göç hareketleri, kentlerdeki genç nüfusun artmasına ve bahsedilen suç potansiyeli yüksek kitlenin kentlerde yoğunlaşmasına sebep olmaktadır.

Ayrıca kentleşme sürecinde, kırsal alanda kişiler üzerinde yoğun olarak görülebilen toplumsal denetim mekanizmaları büyük oranda erozyona uğramaktadır. Kırsal topluluklarda var olan düzenin törelerce ve toplumca yakından denetlenmesi kentlerde olanaksızdır. Bu nedenle kentleşme ve kentleşme sürecini aynı anda yaşayamayan toplumlarda aile kurumu, toplumun yapı taşı olma özelliğini kaybederek (Buendia, 1989: 5) kentsel suçların artışına sebep olabilmektedir.

2.4. Mekânsal Faktörler

Kentsel suçlara ilişkin yapılan araştırmalarda, kentsel mekândaki fiziksel ve sosyal çevrenin, güvenlik ve suç ile doğrudan ilişkili olduğu görülmüştür. Kullanılmayan ve fonksiyonel olmayan alanlar, kent tasarımı, kent mekânının yapısı, aydınlatma elemanlarının yeterliliği, nüfus yoğunluğu, nüfus büyüklüğü, nüfus karakteristikleri, kentsel mekânların gece ve gündüz kullanıcı sayısı, gecekondulaşma, kent merkezine uzaklık, kent büyüklüğü, boş konut birimlerinin mevcudiyeti, trafik sıkışıklığı, kolluk kuvvetlerinin ve kent içi gözetim mekanizmalarının etkinliği bu mekânsal faktörlere örnek olarak verilebilir (Newman, 1972; Tozar, 2001; Sezal, 2003; Anderson, 2005; Ergun ve Yirmibeşoğlu, 2005).

Kentsel suçlarla mücadelede bir araç olarak kullanılabilen kent tasarımı, kentlerdeki mevcut suç unsurlarını ortadan kaldırabileceği gibi; yanlış uygulamalar neticesinde suçun oluşmasına uygun zemin oluşturarak bu suçların artmasına da yol açabilmektedir. Bazı araştırmalarda suçun kullanılmayan, yalıtılmış ve fonksiyonel olmayan alanlarda ortaya çıktığı belirtilmektedir. Bu araştırmalara göre ayrıca, mekânsal olarak ayrılan yerleşim birimlerinde yaşayan kişiler arasında gerilimlerin ortaya çıkması kaçınılmaz olabilmektedir. Kapalı/kapılı yerleşim yerlerinde toplumun geri kalanından ayrıştırılan kişiler bazen suni bir suç ve şiddet korkusuna kapılabilmekte, güven bunalımı yaşayabilmektedirler. Bu ise kentlerde kutuplaşmalara ve ötekileşmelere yol açarak suç ve suçlular için uygun ortamın oluşmasını sağlayabilmektedir.

Kentlerin büyüklüğü ve yerleşim yerlerinin kent merkezine olan mesafesinin fazla olması, kentsel suçların artışında etkili olduğu düşünülen başka bir faktördür. Nitekim büyük şehirler küçük şehirlere göre daha yüksek suç oranına sahiptir. Ancak küçük şehirlerin suç oranı büyük şehirlere göre daha hızlı artmaktadır. Dolayısıyla suç problemi kent hiyerarşisine paralel bir seyir izlemektedir. Nüfusu 15 binden küçük olan yerleşmeler artan nüfusları nedeniyle suç oranları artışından daha fazla etkilenebilmektedir (Ünsal, 2015).

Kentlerde hızla artan büyük alışveriş merkezlerinin ve büyük mağazaların ise kentsel suçları iki yönlü olarak etkilediği görülmektedir. Şöyle ki, daha korunaksız yerlerde yer alan küçük dükkânların ortadan kalkması, bu tür dükkânlardan yapılan hırsızlık olaylarını azaltmaktadır. Alışveriş merkezleri ise kurdukları güvenlik sistemleri sayesinde hırsızlık olaylarını büyük oranda engellemektedir. Diğer taraftan, kentlerdeki küçük dükkânların kapanması, buldukları semt, cadde ve sokaklardaki yaya trafiğini de azaltmaktadır. Kentlerdeki sıcak noktalar olma özelliğini kaybeden bu alanlar zamanla kent içi çöküntü bölgeleri olarak suç işlemeye uygun hale dönüşebilmektedirler.

Kentsel suçları etkileyen demografik faktörler içerisinde de açıklanan göç unsuruna, kentsel mekânları suça elverişli hale getirmeleri nedeniyle, yeniden değinmek gerekir. Sosyo-ekonomik ve kültürel bakımdan cazip görülerek kırsal alanlardan kentlere doğru yaşanan göçler ve/veya kentlerde gerçekleşen yüksek doğum oranları suç işlemeye müsait kalabalık ortamları hazırlayabilmektedir. Ayrıca, kentlerdeki ekonomik yaşam koşullarının zorluğu, kentin sosyal yapısına uyum problemi ile birleşerek göçle gelen kitlelerin suç sayılan davranış biçimlerini daha sık sergilemelerine neden olabilmektedir.

Diğer taraftan planlı ve sağlıklı bir kentleşmeye fırsat vermeyecek şekilde gerçekleşen kitlesel göçler, kentlerde eğreti barınma koşullarının oluşmasına yol açmaktadır. Bu ise suç çetelerinin ve sosyo-ekonomik profili düşük, olağan suçluların sosyal yaşam ve eğitim açısından gerekli altyapıya sahip olamayan gecekondu mahallelerinde gelişmelerini sağlamaktadır. Ancak bu durum, gecekondu bölgelerinde yaşayan tüm bireylerin potansiyel suçlu oldukları anlamına gelmemektedir. Zamanla suçluların barındığı çevreler haline gelen bölgelerden daha güvenli görülen bölgelere doğru gerçekleşen göçler bu durumu doğrulamaktadır. Çocuklarını daha nezih ve mutena mahallelerde yetiştirmek isteyen aileler, ekonomik imkânlarının müsaade ettiği ölçüde başka mahallelerde yaşamayı tercih edebilmektedirler.

3. KENTLEŞME SUÇ İLİŞKİSİ

Suç ve suçluluğu açıklamaya çalışan sosyolojik kuramlar oldukça fazladır. Sosyolojik yaklaşımlarda suç kuramlarının bu denli fazla olması, esasında suç olgusunun ve suç aktörlerinin karmaşık boyutundan kaynaklanmaktadır (Kızmaz, 2005: 150). Ancak bu çalışmanın sınırları gözetildiğinde, suç olgusuna kentleşme ve suç ilişkilerin çözülmesine odaklanan kent merkezli sosyolojik kuramlar çerçevesinde yaklaşmak daha anlamlı olacaktır.

Kentsel suçlara ilişkin ilk kuramsal çalışmalar 20. yüzyılın başlarında Chicago Okulu'na yapılmıştır. Chicago Okulu mensupları yaptıkları araştırmalarda suç ve suçluluğu kent merkezli olarak sosyolojik açıdan açıklamaya çalışmışlardır. Chicago Okulu'nun temel hareket noktası, insan davranışının genetik yapısı nedeniyle değil, toplumsal ve maddi çevre faktörlerinden etkilenecek olduğu düşüncesidir. Bu düşünceye göre, insanın maddi çevresini oluşturan kent, onu etkilemekte, davranış biçimlerinin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Karasu, 2008: 259). Bu kapsamda Chicago okulunca sosyal organizasyonsuzluk ve anomi kuramları

öne sürülmüştür. Diğer taraftan, damgalama ve sosyal kontrol kuramları ile de kent-suç ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır.

3.1. Sosyal Organizasyonsuzluk Kuramı

Sosyal organizasyonsuzluk (social disorganization) kuramı, 1920'li yıllarda Shaw ve McKay'ın suçun ekolojik incelemeleri çerçevesinde yaptıkları araştırma bulgularının formüle edilmesiyle ortaya çıkmıştır. Bu nedenle organizasyonsuzluk kuramı, suçun kentsel alandaki görünümünü resmeden bir teori olarak da kabul edilir (Kızmaz, 2005: 151). Bu kuram, disorganize olmuş toplumlarda, geleneksel sosyal denetim unsurlarının zayıfladığı ve kriminal alt-kültürün gelişmesinin kolaylaştığı gerekçesiyle suç işleme olasılığının daha yüksek olduğunu öngörmektedir (Kızmaz, 2005: 152).

Sosyal organizasyonsuzluk kuramı, Park ve Burgess'in Chicago kentinde daha önceden gerçekleştirdikleri araştırmalardan esinlenerek geliştirilmiştir. Burgess'e göre kentsel çevre yeni bir insan türü yaratmıştır. Bu yeni bir biyolojik tür değildir. Kentsel yaşam tarzının ürünü olan yeni bir kişilik türüdür. Kırsal bölgelerin samimi ve kişisel ilişkilerinin aksine, kentte yüzeysel ve maddi çıkarıya dayalı ilişkiler bu yeni türün ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Ayrıca Burgess'e göre suçun coğrafi dağılımı üzerine Chicago'da yapılan çalışmalar, suçun belirli bölgelerde yoğunlaştığını göstermektedir. Bu bölgelerde yaşayan etnik grupların oranları göçler nedeniyle sürekli değişse de suç oranları bu durumdan pek etkilenmemektedir. Bu ise suç oranı ile etnik kimlik arasında doğrudan bir ilişkinin kurulamayacağını göstermektedir (Burgess, 1974: 84).

Park ve meslektaşlarının geliştirdiği insan ekolojisi kuramı, daha sonraları Shaw ve McKay tarafından suçluluk araştırmalarına uygulanarak daha gelişkin bir düzeye getirilmiştir. Bu nedenle sosyal organizasyonsuzluk ya da düzensizlik kuramı aynı zamanda "ekolojik yaklaşım" veya "Chicago Okulu"yla da eşzamanlı olarak anılmaktadır (Bohm, 1997: 72). Sosyal organizasyonsuzluk teorisyenleri, sosyal çözülmenin en çok kent alanında ortaya çıktığını varsayarak, kentleri suç üreten mekânlar olarak görmüşlerdir. Bu nedenle onlara göre, kentsel alanlar, sapma veya suç araştırmaları için birer laboratuvar konumundadır. Kuramın teorisyenleri, araştırmalarını, özellikle fahişeliğin, intiharın ve diğer sapkın veya suç eylemlerinin en çok gerçekleştiği disorganize ya da çözülmüş alanlarda (slum vb.) yoğunlaştırmışlardır (Kızmaz, 2005: 151).

Sosyal organizasyonsuzluk kuramı; heterojen yapı, çöküntü bölgeleri, sosyal hareketlilik, sanayileşme ve kentleşme gibi değişkenlerin doğrudan veya dolaylı olarak suç üzerindeki etkilerine dikkat çekmişlerdir. Shaw ve McKay, yoksulluk, kültürel heterojenlik ve fiziksel hareketlilik gibi kent yaşamını karakterize eden bu faktörlerin sosyal çözülmeye yol açtığını ileri sürmektedirler. Çünkü onlara göre bu etkenler, bireylerin toplumsal değerlere olan bağlılığını zayıflatarak onları suç işlemeye yöneltmektedir (Ellis ve Walsh 2000: 354). Shaw ve McKay böylelikle suç davranışının, toplumun sosyal organizasyonunun bozulmasıyla ortaya çıktığını belirtmişlerdir (Vito ve Holmes, 1994: 141).

Sosyal organizasyonsuzluk kuramı içerisinde Burgess'in ileri sürdüğü "Çember Teorisi" ise kenti beş bölgeye ayırarak kentsel suçların nedenlerini görünür kılmaya çalışmıştır. Çember teorisindeki bölgeler merkezi iş alanlarından daireler çizerek kentin çeperlerine doğru yayılmaktadır. Her bölgenin kendine özgü yapısı, kültürü, organizasyonu ve halkı vardır. Teoriye göre I. bölge Chicago'nun iş merkezidir. II. Bölge ise geçiş bölgesidir. Geçiş bölgesi kentteki suç ve sapkın davranış oranının en yüksek olduğu bölgedir. Bu bölgede kentteki en

ucuz evler ve lokantalar vardır. Burada yaşamının maliyeti düşük olduğundan, yoksul insanlar yaşamak için burayı seçmektedirler. Belli bir ekonomik olgunluğa ve yeterliliğe ulaşan kişiler ise bu bölgenin dışına taşınmakta, onların yerini kente yeni gelen göçmenler almaktadır. III. bölgede emekçi sınıfının yaşadığı konutlar vardır. Bu bölgede yaşayanların aynı zamanda çalışıyor olmaları, onların şehrin dış bölgelerinde yaşayanların sahip oldukları bazı imkânları elde edebilmelerine olanak sağlamaktadır. IV. bölgede orta sınıf profesyoneller ve küçük iş sahipleri yaşamaktadır. V. bölge ise şehrin en dış bölgesidir ve burada uydu kentler ve banliyolar vardır (İçli, 2007).

Sosyal organizasyonsuzluk kuramı özellikle yerleşim yerinin nitelikleri ile suç olgusu arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Bu kuramın öncüleri, kentin belirli bölgelerinin daha çok kriminojen özellikler taşıdığını ileri sürmektedirler. Onlara göre, söz konusu bölgelerde yaşayan birey ve gruplar, suça daha çok eğilimlidirler. Bu bakımdan, yaşanan yer ile suç ve suçluluk arasındaki ilişki önem kazanmaktadır (Kızmaz, 2005, 152). Ancak, bu yaklaşım diğer taraftan indirgeyici bir yaklaşımı da içerdiğinde barındırmaktadır. Kuram kent içerisindeki suç olgusunu yüzeysel bir çerçevede ele almaktadır. Kuramın eleştirildiği bir diğer husus da ekonomik, tarihsel ve politik faktörleri göz ardı edilip, tek bir veri üzerinden suçu değerlendirmesidir.

3.2. Anomi Kuramı

Kent ve suç arasındaki ilişkiyi anlamaya yönelik bir diğer teorik yaklaşım Durkheim tarafından ortaya atılıp, Robert K. Merton tarafından geliştirilen “anomi” teorisidir. Anomi, en basit anlatımıyla, bireyin geçirdiği toplumsal değişim ve dönüşüm sonucunda kurallar karşısında afallaması, hangi kurala, nasıl bir toplum yapısına uyum sağlayacağı konusunda kararsız kalmasıdır. Merton anomiyi, toplumsal yapı ile kültürel yapı arasındaki uyumsuzluk ve bunun neden olduğu anormal davranışlar olarak tanımlamıştır (Erdoğan, 1991: 23)

Anomi kuramının gelişmesinin ilk aşamasında Durkheim, anomi kavramını sapkın davranışları açıklamada kullanmıştır. Durkheim anomi kavramını özellikle toplumda eşit olmayan süreçlerin yaşanması ile dezavantajlı gruplarda yer alan kişilerin avantajlı gruplara yönelik kıskançlık yaşaması olarak açıklamıştır (Demirbaş, 2001: 127).

Anomi kuramı, bazı toplumsal yapıların toplumdaki bazı bireyleri kurallara uymaktan ziyade bu kurallara uymamaya zorladığını söylemektedir (Merton, 1957: 131-132). Merton’a göre iyi düzenlenmiş toplum biçimi, söz konusu toplumda yaşayan bireylerin toplumsal amaçlarını gerçekleştirmek için eşit imkânlarla sahip olduğu toplumdur. Bu çerçevede; özellikle, ekonomik açıdan dezavantajlı olan veya alt sınıf mensubu bireylerin, varlıklı veya statülü kesimlerle eşit imkânlarla sahip olamamalarından dolayı, üst sınıfa yükselebilmek için gayretlerinin önemli ölçüde gayri meşru yollarının denenmesi ile gerçekleştiğini varsaymaktadır. Bu sebeple Merton’a göre suç, ani sosyal değişim ile ortaya çıkan bir olgu değil, daha çok toplumsal yapı fenomenidir. Dolayısıyla Merton, suçun nedenlerinin sosyal yapıda aranması gerektiğini ileri sürmektedir (Merton, 1968)

Merton Amerika odaklı incelemesinde suç ve sapmayı toplumsal yapının bir sonucu olarak görmektedir. Çünkü ona göre, Amerikan toplumunun yapısı, doğal olarak alt sınıfa ve siyah ırka mensup olanların, sosyo-ekonomik statülerini yükseltmelerini engelleyici veya bloke edici bir yapı sergilemektedir. Bu anlamda, Amerika toplumunda, alt sınıf ve azınlıklar arasında yasal yollardan iyi bir eğitime ve iyi bir işe sahip olma olasılıkları daha düşük olduğu için, dezavantajlı konumda olan bireylerin suçluluk oranı daha yüksek olarak gerçekleşmektedir (Merton, 1968).

Görüldüğü gibi Merton, suç analizinde toplumsal engellemelerin veya fırsatların bloke edilmesinin sonuçlarına dikkat çekmektedir. Diğer bir deyişle, Merton, sosyal yapı ve kültürel amaçlar arasındaki çelişkilere odaklanmıştır. Bu teori, toplumsal amaçlar ile bu amaçları gerçekleştirecek yollar arasında herhangi bir uyumsuzluğun var olmasını, toplumsal bütünleşme veya düzen açısından riskli bir durum olarak tanımlar. Kuramın suçun araştırılmasında “sosyal baskı” kavramını önemsemesi ve suç olgusunun köklerini içgüdülerden çok, sosyal sistemde aramış olması önemlidir (Conklin, 1989: 208).

Diğer taraftan Merton’un kuramı, suçların ancak sınırlı bir bölümünü açıklamakla eleştirilmektedir. Bu eleştiriye göre, Merton’un yaklaşımı anarşik ve terör niteliğindeki pek çok suçu açıklamakta yetersiz kalmaktadır (Yücel, 2004: 50). Merton’un en çok eleştirilen varsayımı ise hem alt sınıfın, hem de orta sınıfın başarı hedefini içselleştirdiği ve alt sınıftan insanların kuralsızlık durumuna daha açık olup, daha fazla sapkın davranış gösterdikleridir. Oysa farklı sınıfların değer sistemlerini inceleyen çalışmalar, alt sınıftan insanların başarı hedefini içselleştirmelerinin orta sınıfa kıyasla daha az olası olduğunu saptamışlardır (Cole, 1975: 211). Kuramın, resmi istatistiklere çok güvenmesi, suç olgusunu büyük ölçüde alt-sınıfa özgü bir fenomen olarak ele alması, kuramın eleştirilen diğer yönleridir (Tierney, 1996: 99).

3.3. Damgalanma Kuramı

Charles H. Cooley’in “ayna benlik” ve George H. Mead’in “sembolik etkileşim” modellerinin temelini oluşturduğu bu yaklaşıma göre, insanların kendilerine ait kimlik ve benlik algıları üzerinde hem kendileri hakkında sahip oldukları kendi düşünceleri hem de diğer insanların kendileri hakkındaki düşünceleri etkilidir. Yani, bir kimse kendisinin nasıl biri olduğunu ancak kendisini toplumun aynasında görerek anlayabilmektedir.

Damgalama teorisi Amerika Birleşik Devletleri’nde 1960’lı yıllarda yaygın olarak taraftar bulmaya başlamıştır. Bu kurama göre kişinin tutuklanması ve yargılanması bir kamusal tanıma işlemidir. Tutuklanan kişiye toplum tarafından bir etiket yapıştırılması, o kimsenin suçluluğunun görünür kılınmasını sağlayan bir eylemdir. Bu teori suçun açıklanmasında, bakış açısını suçluya değil toplumsal tepkiye veya damgalamaya yöneltilmektedir (Dursun, 1997: 309).

Damgalama kuramının öncülerinden Becker’a göre, suç olgusu, toplumda egemen sınıf veya güçlü konumda olanların çıkarsal öngörülleri çerçevesinde inşa edilen bir tanımlama biçimi ile ilişkilidir. Bu yaklaşım, suçun davranışsal bir özellik olmaktan çok, hukuksal bir tanımlamayla alakalı olduğunu göstermektedir. Yani Becker’a göre, bazı sosyal gruplar, sapkın olarak etiketlenmede kullanılacak bazı kuralları koymakta ve bireylerin bu kurallara olan uyum durumlarına göre, onları sapkın veya uyumlu bireyler biçiminde damgalamaktadır (Vito ve Holmes, 1994: 189-192).

Damgalama kuramı, bireylerin etiketlenmesinin, onların suç işleme süreçleri içerisinde etkili olduğu varsayımı üzerinde durmaktadır. Suçlu damgası yemenin bireylerin toplumsal kimliklerine ve kendilerine dönük bakışlarına zarar verdiği düşünülür. Bu durumun muhtemel sonuçları, kriminal faaliyetler ve alt kültürlerle daha derinden ilişki içerisine girilmesi ve bireyin üzerinde taşıdığı etikete uygun hareket etmesidir. Böylelikle damgalama süreci kişiyi tarif edildiği şey haline dönüştürmektedir (Gölbaşı, 2008: 88).

Sapkın eylemlerin kaynaklarını ihmal etmesi (Kızmaz, 2008: 168) bir tarafa bırakılırsa damgalama teorisi, kent ve suç ilişkisini açıklarken önemli bir noktaya dikkat çekmektedir. Kurama göre belirli kişiler gibi, belirli kentsel bölgeler de bir damgalanma sürecine maruz kalmaktadır. Bu damgalama ile buralarda yaşayanlar kolluk kuvvetlerinin daha fazla gözetimi ve denetimi altına girmektedir (Gölbaşı, 2008: 90). Bu ise kentsel suçların ve suçluların kontrolünün kentsel alan bakımından sınırlarının çizilebilmesini sağlamaktadır. Böylece olağan şüphelilerin takibi, bu kişilerin yaşadıkları yerler itibari ile kolaylıkla yapılabilmektedir.

3.4. Sosyal Kontrol Kuramı

Kent ve suç ilişkisine dair teorik anlamdaki bir diğer bakış açısı sosyal kontrol (social control perspective) yaklaşımıdır. Bu yaklaşım temelde kentteki sosyal değişim ile suç arasındaki ilişkileri açıklamaya çalışmaktadır. Kuram sosyal değişimi yerel cemaat ilişkilerini dönüştüren bir unsur olarak değerlendirmektedir. Kentlerde çeşitli nedenlerle meydana gelen sosyal değişimler toplumsal yapıda çözülmeye neden olmakta, sosyal kontrol mekanizmasının bozulması ise suç ve davranış bozukluklarının önünü açmaktadır. Yani toplum yapısında yaşanan erozyon ile kentsel suçlar arasında doğru oranlı ilişki vardır. Aile, sosyal kontrol anlamında en etkili örgüt olarak kabul edildiğinden, geleneksel değerlerin sağlam olduğu toplumlarda suç oranının düşük kalacağı öngörülmektedir (Buendia, 1989: 5).

Sosyal kontrol kuramı, Chicago Okulunun suça ve suçluluğa getirdiği sosyal organizasyonsuzluk yaklaşımıyla benzerlik göstermektedir. Her iki yaklaşım da kentte yaşanan değişim nedeniyle sosyal denetimin etkisiz kaldığını; böylece kentin suça uygun bir ortam yarattığını söylemektedir. Öte yandan gerek sosyal organizasyonsuzluk yaklaşımı, gerekse sosyal kontrol yaklaşımı; kentin getirdiği değişim, bireyin yaşadığı anomi ve toplumsal kontrolün zayıflığı üzerinde durmaktadır.

Bu yaklaşımda toplumun her kesiminin suçtan farklı bir biçimde etkilendiği göz ardı edilmiştir. Suça ve suçluluğa etki eden değişkenlerin yaş, cinsiyet, eğitim ve yaşanan ortam gibi faktörler olduğu göz önüne alındığında bu önemli bir eksikliklerdir. Nitekim sadece kentte yaşamak ve geleneksel kurumların kontrolü dışında bulunmak suç işlemek için yeterli değildir. Eğer böyle olsa idi kentte yaşayan herkesin suç işlemesi beklenirdi. Yine kuram, kırdan kente göç edenlerin eğreti barınma çevreleri ve bunların sebep olduğu kentsel suçlara ilişkin ayrı bir başlık açmış değildir. Ayrıca kuram kapsamında yapılan araştırmalar ve varsayımlar hep Amerikan kentleri ölçeği ile sınırlı (Karasu, 2012: 178) kalmıştır.

4. KENTSEL SUÇLARLA MÜCADELEDE KULLANILAN KENTSEL DÖNÜŞÜM YÖNTEMLERİ

Kentsel dönüşüm esasen bir kentin tümünün veya belli kesimlerinin değişmesi, başka bir biçime girmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Keleş, 2004). Başka bir tanımda ise kentsel dönüşüm; kentsel sorunlara çözüm üretmek amacıyla, değişime uğrayan bir bölgenin ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşullarına kalıcı çözüm sağlamaya çalışan kapsamlı bir vizyon ve eylem (Thomas, 2003) olarak ifade edilmektedir. Kısaca ifade etmek gerekirse kentsel dönüşüm; bir kentin dokusunu bozan sorunların giderilmesi (Es, 2012) eylemidir.

Kentsel dönüşüm farklı zamanlarda, farklı mekânsal, kültürel ve sosyo-ekonomik koşullar altında ortaya çıkabilmektedir. Bu yüzden kentsel dönüşümün, üzerinde uzlaşmış tek bir nedeni bulunmamaktadır. Günümüzde kentsel dönüşüm çoğunlukla, fiziksel çöküşü

durdurmak ve tarihi dokunun sürdürülebilirliğini sağlamak, ekonomik yaşamı canlandırmak, mimarlık ve kentsel yaşam kalitesini arttırmak, kültüre dayalı dinamikleri harekete geçirmek ve proje sürecine ilgili aktörlerin katılımını sağlamak (Polat ve Dostoğlu, 2007) gibi nedenlerle hayata geçirilmektedir.

Kentsel dönüşüm yukarıda sayılan nedenlerle ilişkili olmakla birlikte kentsel suçlarla da mücadelede bir yöntem olarak kullanılabilir. Çoğu zaman kent içi çöküntü bölgeleri ve gecekondu mahalleri gibi kentsel suçlara ve suçlulara uygun ortamları bünyesinde barındıran yaşam alanları, farklı kentsel dönüşüm yöntemleri kullanılmak suretiyle dönüştürülmektedir. Böylece daha müreffeh ve steril yaşam alanlarına kavuşturulan bu bölgelerde kentsel suçların önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

Kentsel dönüşüm uygulamaları ilk olarak, 19. yüzyılda Avrupa’da yaşanan kentsel büyüme hareketleri sonucunda, bazı bölgelerin yıkılıp-yeniden yapılması şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu dönemde kamu önderliğinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm süreçleri iki farklı temele dayanmaktadır. Bunlar 1851’de İngiltere’de çıkarılmış olan ve kentsel politikalar üreten “Konut Kanunu” ve 1851-1873 yılları arasında Fransa’da, Paris kenti için gelişim müdahaleleri gerçekleştiren Haussmann’ın gerçekleştirdiği operasyonlarıdır. Haussmann operasyonları; uzun yıllar süren devrim hareketleri ve yaşanan büyük göçler nedeniyle 19. yy ortalarında yaşanmaz hale gelen Paris için köklü bir değişim ve dönüşümün zorunlu bir sonucu niteliğindedir. 19. yy’ın ortalarına doğru sürekli olarak düzensizliğin ve anarşinin merkezi haline gelmiş olan Paris bu kapsamda, III. Napolyon’un emri ile Baron Haussman tarafından yeniden inşa edilmiştir. Haussman yapmış olduğu kent planında geniş bulvarlar, kent meydanlarına ve ortak kullanıma açık parklara sıkça yer vererek Paris’in bugünkü görünümünü almasında büyük rol oynamıştır. Haussman’ın bu temizleme hareketi kentsel alanlardaki istikrarsızlığı gidermeye yönelik olarak yapılan önemli bir proje olarak değerlendirilebilir.

Her döneme ve her duruma göre değişim gösterebilen kentsel dönüşüm uygulamalarının literatürde genellikle dokuz başlık altında toplandığı görülmüştür (Ertaş, 2011).

Yenileme (renewal): Yenileme, gerek yerleşme düzeni, gerekse mevcut yapıların durumu bakımından yaşama ve sağlık koşullarının iyileştirilmesi olanağı bulunmayan alanlardaki yapıların tümünün veya bir bölümünün ortadan kaldırılarak yeniden imar edilmesidir (Keleş, 1998).

Sağlıklaştırma (rehabilitation): Eski kent dokusunun ve çöküntü alanlarının kısmi yenileme ile kullanıma açılmasıdır (Şahin, 2003).

Koruma (conservation): Toplumun geçmişteki sosyal ve ekonomik koşullarını, kültürel değerlerini yansıtan fiziksel yapısının, yaşanan değişim ve gelişimler nedeniyle yok olmasının engellenmesi, kentsel dokunun çağdaş yaşamla bütünleştirilmesi, kültürel varlıkların topluma faydalı, ekonomik ve işlevsel koşullarla sağlıklaştırılmasıdır (Polat ve Dostoğlu, 2007).

Yeniden canlandırma (revitalization): Eski canlılığını kaybetmiş kentsel alanların, özellikle de tarihi kent merkezlerinin alınacak sosyal önlemlerle yeniden canlılık kazanmasını sağlamaktır (Şahin, 2003).

Yeniden geliştirme (redevelopment): Ekonomik ve yapısal özellikleri, iyileştirilmesine imkân vermeyecek ölçüde kötüleşmiş olan alt gelir gruplarının konutlarının yıkılması ve bunların oluşturduğu kent bölümlerinin yeni bir tasarım düzeni içinde geliştirilmesidir (Keleş, 1998).

Düzenleme (improvement): Bir kentin, bir kasabanın tümünün veya bir yerleşim yerinin bir bölümünün kendiliğinden gelişmesine engel olmak, bu gelişmeye toplum yararına biçim vermek amacıyla, yerleşim yerinin işlevleriyle toprak kullanımı arasında bir ilişki kurmayı öngören, geleceğe dönük kamusal bir eylem türüdür (Keleş, 1998).

Temizleme (clearance): Alt gelir gruplarının yaşadığı bölgelerdeki konutların ve diğer yapıların sağlığa aykırı niteliklerinin giderilmesidir (Keleş, 1998).

Yeniden Üretim (regeneration): Tamamen yok olmuş bozulmuş, köhnemiş alanların yeniden üretilmesidir (Ertaş, 2011).

Kalitenin yükseltilmesi: Uygulama alanında yaşayanların sosyo-ekonomik açıdan statü ve yaşam kalitelerinde önemli ölçüde değişiklik yaşanmadan; fiziksel çevrenin iyileştirilmesidir (Ertaş, 2011).

Bu yöntemler her ne kadar farklı amaçlara yönelik olarak sistematize edilmiş olsalar da bazı projeler kendine has özellikleri nedeniyle birden fazla kentsel dönüşüm yönteminin bir arada kullanılmasını gerektirebilmektedir. Gecekondu ya da kent içi çöküntü bölgelerinde sıkça kullanılan temizleme yöntemi, uygulama alanının tarihi niteliğinin olması nedeniyle ayrıca koruma yönteminin de kullanılmasını gerektirebilmektedir. Yine bazı yıkık, sağlıksız ve köhne yerleşim yerleri yeniden üretim yönteminin yanı sıra eski ekonomik canlılığının yeniden kazandırılabilmesi amacıyla yeniden canlandırma yönteminin de uygulanmasını zorunlu kılabilir.

5. ALTINDAĞ BÖLGESİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJELERİNİN SUÇ ORANLARINA ETKİLERİNİN ANALİZİ

2016 yılı itibari ile 363.687 nüfusu olan Altındağ İlçesi, tarih boyunca Ankara'nın kurulduğu kale ve çevresini de bünyesinde barındırması nedeniyle "Eski Ankara" olarak bilinmektedir. İlçenin kuzeyinde Çubuk ve Pursaklar, batısında Keçiören ve Yenimahalle, güneyinde Mamak, güneybatısında Çankaya, doğusunda Akyurt ve Elmadağ ilçeleri yer almaktadır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında küçük bir Anadolu kasabası görünümünde olan Ankara, Cumhuriyetin başkenti olarak seçilmesi ile birlikte hızlı bir kentleşme hareketine sahne olmuştur. Bu kentleşme hareketlerinin ilki ise Altındağ bölgesinde başlamıştır. 1927'de planlı bir başkent için açılan uluslararası yarışmaya kadar Ankara'daki kentleşme hareketleri plansız ve programsız bir gelişme göstermiştir. 1927'deki Jansen İmar Planı'nda Ulus, kent merkezi olarak seçilmiş, merkezi iş alanı olarak ticaret bu alanda toplanmıştır. Ancak Ankara nüfusunda meydana gelen ve öngörülemeyen hızlı artış kısa zamanda Jansen Planı'nı işlemez hale getirmiştir. Yeni Başkent'e ülkenin her tarafından nüfus akını başlamış; gelen işçi, esnaf hatta memurlar barınma ihtiyaçlarını kendi yöntemleri ile plansız ve kayıtdışı olarak gidermeye çalışmışlardır. Altındağ ilçesinde yer alan Bentderesi'ndeki gecekonduların da bu dönemde (Köksal, 2012) ortaya çıkmaya başladığı söylenilebilir.

Jansen İmar Planının büyük göç hareketleri karşısında çaresiz kalması nedeniyle 1957 yılında yeni bir imar planı yürürlüğe konmuştur. Ancak merkezi hükümetin kentlere göçü özendirici politikası yeni imar planında öngörülen nüfusun çok öncelerden aşılmasına sebep olmuştur. Böylelikle Ankara, ekonomik anlamda büyümeye ve gelişmeye çalışan Türkiye'de en çok göç alan kentlerden birisi olmuştur. Kırlardan kente iş bulmak amacıyla gelenler, imarsız bölgelerde inşa ettikleri derme çatma evlerde yaşamaya başlamışlardır.

Merkezi hükümetin kentlere göçü özendirici politikaları sonucunda yaşanan büyük ölçekli göçler sonucunda, Ankara'da gecekondulaşma süreci iki yönde gelişim göstermiştir. İlk olarak bu gecekondu kalıcılık niteliği kazanmıştır. İkinci olarak ise, halihazırdaki gecekondu ve yeni gelenlerin ihtiyacını karşılayacak olan yeni gecekondu arsa ve bina spekülasyonuna yol açmıştır (Kıray, 1982).

Ankara'ya göçle gelen gruplar, yerleşim için ilk olarak Altındağ Tepesi'ni seçmişlerdir. Böylece Altındağ Tepesi Gecekondu Bölgesi'nde imarsız yerleşim bölgeleri oluşturulmuş ve bölgede gecekondulaşmanın ilk adımları atılmıştır. 1950'li yıllarda Altındağ bölgesindeki Aktaş, Hıdırlıktepe, Yenidoğan, Çalışkanlar ve Atıfbey gibi gecekondu mahalleleri bu dönemde ortaya çıkmıştır. 1970'li yıllara gelindiğinde Ankara'nın nüfusu bir milyonu bulmuş, 1957 yılında yapılan imar planı da yetersiz kaldığından çarpık yapılaşma kent her tarafını sarmıştır (Köksal, 2012). 2004 yılına gelindiğinde ise büyük bölümü gecekonduyla dolu olan Altındağ ilçesi için yeniden imar çalışmalarına başlanmıştır. Yapılan yeniden imar çalışmaları çerçevesinde birçok gecekondu yıkılarak müteahhitler aracılığı ile bölge nispeten daha planlı hale getirilmeye çalışılmıştır.

16.05.2012 tarihinde çıkartılan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ise birçok ilde olduğu gibi Ankara'da da büyük bir kentsel dönüşüm hareketini başlatmıştır. Rantabilitesi yüksek kent içi çöküntü bölgelerinde ve gecekondu mahallelerindeki bu dönüşüm büyük oranda Toplu Konut İdaresi(TOKİ) tarafından yürütülmüştür. Bu yasa kapsamında, Altındağ İlçesinde yedi adet kentsel dönüşüm bölgesi oluşturulmuştur. 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun çıkarılması ile Bentderesi, Aktaş, Çiçin Bağları, Doğanentepe, Gökçenefe, Şükriye ve Başpınar Mahallelerinde kamu öncülüğünde kentsel dönüşüm projeleri hayata geçirilmiştir (Köksal, 2012). Uygulanmaya çalışılan kentsel dönüşüm projeleri ile ilçenin yoz yapıları ortadan kaldırarak, daha yaşanabilir kentsel çevreler oluşturulmak hedeflenmiştir. Ayrıca bölgeyi ekonomik olarak canlandırarak; ilçede huzur ve güvenin yeniden inşası da bu kapsamda bölgede gerçekleştirilen projelerin birincil amaçları arasında yer almıştır.

Kentsel dönüşüm projesi kapsamına alınan bölgeler fiziksel özellikleri itibari ile benzerlik göstermekteydiler. "Altındağ Tepesi Gecekondu Bölgesi" olarak da bilinen bölgede; fiziksel olarak harap olmuş yapılar yer almaktaydı. Düzensiz ulaşım ağının bulunduğu bölgede, ailelerin nüfus yapılarına göre esneklik gösterebilen farklı büyüklüklerde 1-2 katlı gecekondu bulunmaktaydı. Bölge tarihsel süreç içerisinde temel ihtiyaçların karşılanması için gerekli altyapı ve hizmetlerin eksik olduğu ve güvensiz yaşam koşullarının olduğu bir bölge konumuna gelmiş ve sürdürülemez bir kentsel alan haline almıştı.

5.1. Altındağ İlçesinde Gerçekleştirilen Kentsel Dönüşüm Projeleri

Altındağ Belediyesi öncülüğünde Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca (TOKİ) gerçekleştirilen Altındağ Kentsel Dönüşüm projeleri Gültepe Mahallesi (Çiçin) 1'inci, 2'inci, ve 3'üncü etap, Aktaş 1'inci, 2'inci ve 3'üncü etap, Doğanentepe, Bentderesi, Gökçenefe, Şükriye ve Başpınar Mahallelerinde hayata geçirilmiştir. Bu projelere aşağıda kısaca değinilmiştir.

5.1.1. Gültepe Mahallesi (Çiçin) Kentsel Dönüşüm Projesi

Ankara'da yaşanan asayiş olaylarının ve suç faillerinin adeta merkezi konumunda olan Gültepe semti, üç etap halinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projesi kapsamında 2000'den fazla gecekondu yıkımına sahne olmuştur. Yeni bir görünüme kavuşan semt, değişen çehresiyle suçluların kolaylıkla saklanabilecekleri karanlık ve dar sokaklardan da arındırılmıştır. Ayrıca proje kapsamında inşa edilen Altındağ Kültür Sarayı özellikle gençler için bir çekim merkezi haline almıştır. Böylelikle gençler arasında yaygın olarak görülen madde bağımlılığı ile gasp, kapkaç ve hırsızlık gibi asayiş olaylarının önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Resim 2. Eski ve yeni Gültepe (Çinçin)

Kaynak: http://www.altindag.bel.tr/kentsel_donusum.asp (Erişim: 12/04/2016)

5.1.2. Aktaş Kentsel Dönüşüm Projesi

Gültepe Kentsel Dönüşüm Projesi ile eş zamanlı olarak gerçekleştirilen Aktaş Kentsel Dönüşüm Projesi de Gültepe Kentsel Dönüşüm Projesi gibi 3 etaplı olarak hayata geçirilmiştir. Altındağ Tepesi Gecekondu Bölgesindeki ilk gecekondu mahallelerinden olan Aktaş bölgesi, nöbetleşe yoksulluğun yaşandığı birçok gecekondu bölgesiyle benzer özelliklere sahip bir yerleşim yeridir. Ekonomik anlamda yetkinliğe ulaşan ailelerin, kötüleşen çevresel ve fiziksel koşullar sebebiyle, bölgeden ayrılması; buralara daha sonra göç etmiş yoksul ailelerin yaşamasına olanak sağlayarak bölgede sosyo-ekonomik açıdan homojenitenin oluşmasına sebep olmuştur.

Resim 3: Aktaş Mahallesinin Eski ve Yeni Görünümü

Kaynak: http://www.altindag.bel.tr/kentsel_donusum.asp (Erişim: 20/04/2016)

5.1.3. Doğantepe Kentsel Dönüşüm Projesi

Toplu Konut İdaresi'nin Altındağ' da gerçekleştirdiği ikinci proje Doğantepe Toplu Konutlarıdır. Gecekondulaşmanın yoğun olduğu bu bölge proje kapsamında nispeten daha modern bir görünüme kavuşmuştur. Diğer TOKİ uygulamalarında da olduğu gibi dikey yapılaşmanın benimsendiği Doğantepe Kentsel Dönüşüm Projesi ile doğal gözlem imkânı sağlayan fiziksel şartların kentsel suçlar ve olağan suçlular için elverişli ortamları ortadan kalktığını söylemek mümkündür.

Resim 3. Doğantepe Toplu Konutları

Kaynak: http://www.altindag.bel.tr/kentsel_donusum.asp (Erişim: 04/05/2016)

5.1.4. Bentderesi Kentsel Dönüşüm Projesi

Ulus Tarihi Kent Projesi kapsamında restore edilen Hacı Bayram Veli Camii ve çevresi, bölgenin tarihi kimliğini yeniden görünür kılarak bölgeyi cazibe merkezi haline getirmiştir. Yıllarca göz ardı edilip kendi haline bırakılan Bentderesi bölgesi ise Bentderesi Gecekondu Islah Projesi ile yeniden şekillendirilmeye çalışılmıştır. Halkın zihninde, sınırları içerisinde barındırdığı genelev nedeniyle kötü bir imajı bulunan bentderesi; yıllarca üzerinde taşıdığı olumsuz imajdan yapılan ticaret merkezleri ve yeni yaşam alanları ile kurtarılmaya çalışılmaktadır.

Resim. 4: Bentderesi Gecekondu Islah Projesi: Örnek Yapılar

Kaynak: http://www.altindag.bel.tr/kentsel_donusum.asp (Erişim: 06/05/2016)

5.1.5. Gökçenefe, Şükriye ve Başpınar Mahalleleri Kentsel Dönüşüm Projeleri

Toplu konut projeleri kapsamında hayata geçirilen Gökçenefe, Şükriye ve Başpınar Toplu Konut projeleri, kentsel dönüşüm yöntemlerinden temizleme (clearance) yönteminin uygulandığı bir projedir. Tamamlanan projeler ile bölgeye birçok iş ve ticaret merkezleri, otoparklar ve yeşil alanlar kazandırılmıştır.

Resim 5. Gökçenefe Mahallesi Toplu Konutları

Kaynak: http://www.altindag.bel.tr/kentsel_donusum.asp (Erişim: 10/05/2016)

Resim 6. Şükriye Mahallesi Toplu Konutları

Kaynak: http://www.altindag.bel.tr/kentsel_donusum.asp (Erişim: 10/05/2016)

Resim 7. Başpınar Mahallesi Toplu Konutları

Kaynak: http://www.altindag.bel.tr/kentsel_donusum.asp (Erişim: 10/05/2016)

5.2. Kentsel Dönüşüm Projeleri Sonrası Altındağ İlçesindeki Kentsel Suçların Analizi

Gültepe (Çinçin), Aktaş, Doğanatepe, Bentderesi, Gökçenefe, Şükriye ve Başpınar Mahallelerinde hayata geçirilen kentsel dönüşüm projeleri ile bölgede uzun süredir yaşanan güvenlik zafiyetinin önüne geçilerek, kentsel suçlar azaltılmak hedeflenmiştir. Ancak gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projeleri ile kısa vadede bölgedeki tüm suç ve suçlu sayılarında topyekün ve istikrarlı azalmaların olmasını beklemek oldukça iyimser bir bakış açısını gerektirmektedir. Nitekim Ankara İl Emniyet ve Altındağ İlçe Emniyet Genel Müdürlüğünden elde edilen veriler bölgedeki suç ve suçluluğun dramatik düzeyde azalmadığını, hatta bazı suçlarda artışlar olduğunu göstermiştir. Bu sonuca Ankara İl Emniyet ve Altındağ İlçe Emniyet Genel Müdürlüğü'nden alınan verilerle 2012-2013; 2013-2014 ve

2014-2015 yılları arasındaki suç ve suçlu hareketleri karşılaştırmalı olarak incelenerek ulaşılmıştır.

Tablo 1. Kişilere Karşı İşlenen Suçlar (2012/2013)											
SUÇ TÜRÜ	2012 YILI				2013 YILI				ARTMA- AZALMA (+,-)	2012 YILI	2013 YILI
	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN			
KASTEN ÖLDÜRME (GERÇEKLEŞEN)	16	1	17	35	16	1	17	24	%0	%94	%94
KASTEN YARALAMA (TCK 86)	1772	239	2011	2995	1551	286	1837	2681	-%9	%88	%84
Cinsel Saldırı (TCK 102)	27	5	32	23	40	6	46	43	%44	%84	%87
Cinsel Taciz (TCK 105) (Sarkıntılık)	63	15	78	68	73	15	88	72	%13	%81	%83
Çocuğun Cinsel Yönden İstismarı (TCK 103)	60	8	68	64	43	9	52	44	-%24	%88	%83
TEHDİT (TCK 106)	777	25	802	985	727	44	771	838	-%4	%97	%94
Hakaret (TCK 125)	294	8	302	354	250	19	269	259	-%11	%97	%93
ŞANTAJ (TCK 107)	4	0	4	2	3	0	3	3	-%25	%100	%100
KİŞİLERE KARŞI DİĞER SUÇLAR	2029	104	2133	2126	1950	126	2076	2022	-%3	%95	%94
TOPLAM	5042	405	5447	6652	4653	506	5159	5986	-%5	%93	%90

Kaynak: Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü (2016)

Çalışma suç istatistiklerine dayanmakla birlikte elde edilen istatistiklerin sağlıklı sonuç vermeleri, diğer değişkenlerin sabit kalması halinde mümkündür. Bu sebeple, eldeki sayısal veriler, toplumsal olaya etki eden diğer değişkenler sabit kabul edilerek değerlendirilmiştir. Diğer taraftan, suçun işlendiği ve suçlunun yakalandığı yerler farklılık gösterebilmekte; bu da suç istatistiklerinin farklı bölgelere dağılmasına sebep olabilmektedir. Ancak istatistikler, suçların yoğunlaştığı yerleri daha iyi görmeye ve suçla mücadeleyi belirlemeye katkıda bulunmaları bakımından önemlidir.

Kentsel dönüşüm projelerinin hızla devam ettiği ve ilçede bazı projelerin bitirildiği 2013 yılında; 2012 yılına göre kişilere karşı cinsel saldırı ve cinsel taciz suçları dışında; kasten yaralama, çocuk istismarı, tehdit, hakaret, şantaj gibi suçlarda azalmalar görülmüştür. Kasten adam öldürme suçunda ise istatistiksel olarak herhangi bir hareket olmamıştır. 2013 yılında 2012 yılına göre ilçede en dikkat çekici suç artışı % 44 lük bir artışla cinsel saldırı suçunda yaşanmıştır.

*KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJELERİNİN SUÇ ORANLARINA ETKİLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ: ANKARA/ALTINDAĞ ÖRNEĞİ*

Tablo 2. Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçlar (2012/2013)											
SUÇ TÜRÜ	2012 YILI				2013 YILI				ARTMA- AZALMA (+,-)	2012 YILI	2013 YILI
	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN			
EVDEN HIRSIZLIK	209	1565	1774	284	160	1649	1809	211	%2	%12	%9
İŞYERİNDEN HIRSIZLIK	192	500	692	355	117	454	571	172	-%17	%28	%20
RESMİ KURUM VE KURULUŞTAN HIRSIZLIK	11	18	29	25	16	20	36	33	%24	%38	%44
OTODAN HIRSIZLIK	116	1056	1172	186	80	1187	1267	116	%8	%10	%6
OTO HIRSIZLIĞI	59	403	462	87	53	436	489	67	%6	%13	%11
KAPKAÇ	9	28	37	9	9	44	53	11	%43	%24	%17
YANKESİCİLİK	49	938	987	62	31	1031	1062	34	%8	%5	%3
DİĞER HIRSIZLIKLAR	HAYVAN HIRSIZLIĞI	3	5	8	5	7	26	7	%225	%38	%27
	BORU HATLARI VE ENERJİ HIRSIZLIĞI	25	0	25	27	39	39	29	%56	%100	%100
	MOTOSİKLET HIRSIZLIĞI	7	26	33	8	6	31	4	-%6	%21	%19
	BİSİKLET HIRSIZLIĞI	2	12	14	2	2	18	2	%29	%14	%11
	İNŞAATTAN HIRSIZLIK	16	23	39	24	16	87	31	%123	%41	%18
	DİĞER HIRSIZLIKLAR (AÇIKTAN)	274	1403	1677	361	289	1865	2154	383	%28	%16
HIRSIZLIKLAR TOPLAMI	972	5977	6949	1435	825	6817	7642	1100	%10	%14	%11
DOLANDIRICILIK	166	152	318	168	98	151	249	79	-%22	%52	%39
GASP/ YAĞMA	120	51	171	198	123	59	182	177	%6	%70	%68
MALA ZARAR VERMEK (IZRAR)	293	675	968	325	297	667	964	296	%0	%30	%31
GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMAK	196	61	257	183	179	71	250	128	-%3	%76	%72
MAL VARLIĞINA KARŞI DİĞER SUÇLAR	98	22	120	153	93	12	105	126	-%13	%82	%89
TOPLAM	1845	6938	8783	2462	1615	7777	9392	1906	%7	%21	%17

Kaynak: Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü (2016)

Kişilerin malvarlıklarına karşı işlenen suçlarda ise suçun işlendiği bölge farklılaşabileceğinden, 2012 ile 2013 yılları arasındaki suç artış ve azalış oranlarında dalgalanmalar meydana gelmiştir. Nitekim suçun işlendiği bölge ile suçlunun yakalandığı, hatta ikamet ettiği bölgeler farklılaşabilmektedir. Örneğin, hırsızlık olaylarında işyeri hırsızlığı 2012 yılına göre 2013 yılında %13 azalmıştır. Buna karşın boru hatları ve enerji hırsızlığı olaylarında %56'lık artış gerçekleşmiştir. Bu artışın görülmesinde bölgede devam eden altyapı çalışmaları nedeniyle inşaat halindeki alanlarda gerçekleştirilen hırsızlık olaylarının etkisinin olduğu açıktır. Yine kapkaç olaylarında 2012 yılına göre 2013 yılında % 43 lük bir artış söz konusudur. Bu artış için ise bölgeye dışarıdan gelip şimdiki modern evlerde eski mahalle halkı ile birlikte yaşamaya başlayan kişilerin oluşturduğu kozmopolit yapının etkilerinden bahsedilebilir.

Tablo:3 Topluma Karşı İşlenen Suçlar (2012/2013)											
SUÇ TÜRÜ	2012 YILI				2013 YILI				ARTMA- AZALMA (+,-)	2012 YILI	2013 YILI
	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN			
KASTEN YANGIN ÇIKARMA	16	11	27	26	14	14	28	16	%4	%59	%50
SİLAHLA ATEŞ ETMEK SURETİYLE GENEL GÜN. TEH. SOKMA	77	44	121	119	97	50	147	121	%21	%64	%66
TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMAK (TCK 179/2)	333	31	364	327	704	64	768	644	%111	%91	%92
MÜSTEHCENLİK	7	0	7	8	2	0	2	2	-%71	%100	%100
FUHUŞ (TCK 227)	16	0	16	32	18	0	18	25	%13	%100	%100
KUMAR OYNANMASI İÇİN YER VE İMKAN SAĞLAMA (TCK 228)	77	0	77	159	33	0	33	89	-%57	%100	%100
AİLE İÇİ ŞİDDET (4320 SKM) (TCK 232)	905	1	906	897	1025	0	1025	874	%13	%100	%100
TOPLUMA KARŞI DİĞER SUÇLAR	220	21	241	162	148	14	162	43	-%33	%91	%91
TOPLAM	1651	108	1759	1730	2041	142	2183	1814	%24	%94	%93

Kaynak: Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü (2016)

Bölgede altyapı çalışmaları kapsamında yapılan bölünmüş yolların ve geniş bulvarların amaç dışı kullanılması nedeniyle trafiği tehlikeye sokmak gibi topluma karşı suçlarda artışlar yaşanmıştır. Hız yapmaya müsait olarak görülen bu yeni yollarda 2012 yılına göre 2013 yılında %111'lik bir artış gerçekleşmiştir. Bölgedeki sağlıksız ve metruk alanların ortadan kaldırılması ise kumar oynanacak yerlerin de bir o kadar azalmasına sebep olmuştur. Nitekim kumar oynatmak için yer temini sağlama olaylarında 2012 yılına göre 2013 yılında %57'lik azalış görülmüştür.

2012-2013 yılları kapsamında genel bir değerlendirme yapıldığında İlçede kasten öldürme, kasten yaralama, cinsel saldırı, cinsel taciz, çocuğun cinsel yönden istismarı, tehdit, hakaret, şantaj gibi kişilere karşı işlenen suçlarda küçük de olsa bir artış söz konusudur. İlçede kişilere karşı işlenen suçlardaki esaslı artışlar ise narkotik suçlarda ortaya çıkmıştır. 2013 yılında 2012 yılına göre narkotik suçlar % 105 oranında artmıştır. Kastene yangın çıkarma, silahla ateş etmek suretiyle genel güvenliği tehlikeye sokma, trafik güvenliğini tehlikeye sokmak, müstehcenlik, fuhuş, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama, aile içi şiddet gibi topluma karşı suçlarda ise toplamda %24 lük bir artış gerçekleşmiştir.

KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJELERİNİN SUÇ ORANLARINA ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: ANKARA/ALTINDAĞ ÖRNEĞİ

Tablo 4. Toplam Suçlar Suçlar (2012/2013)											
SUÇ TÜRÜ	2012 YILI				2013 YILI				ARTMA- AZALMA (+,-)	2012 YILI	2013 YILI
	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN			
KİŞİLERE KARŞI	5042	405	5447	6652	4653	506	5159	5986	-%5	%93	%90
MAL VARLIĞINA KARŞI	1845	6938	8783	2462	1615	7777	9392	1906	%7	%21	%17
TOPLUMA KARŞI	1651	108	1759	1730	2041	142	2183	1814	%24	%94	%93
MİLLETE VE DEVLETE KARŞI	310	4	314	467	317	5	322	405	%3	%99	%98
TAKİBİ GEREKEN	1871	175	2046	1061	1981	111	2092	855	%2	%91	%95
TOPLAM	10719	7630	18349	12372	10607	8541	19148	10966	%4	%58	%55
MALİ SUÇLAR	127	17	144	173	78	23	101	88	-%30	%88	%77
KAÇAKÇILIK SUÇLAR	627	17	644	660	806	5	811	859	%26	%97	%99
NARKOTİK SUÇLAR	502	29	531	781	1051	40	1091	1654	%105	%95	%96
BİLİŞİM SUÇLARI	2	3	5	0	11	46	57	14	%1040	%40	%19
ORGANİZE SUÇLAR	0	0	0	0	0	0	0	0	%0		
GENEL TOPLAM	11977	7696	19673	13986	12553	8655	21208	13581	%8	%61	%59

Kaynak: Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü (2016)

Tablo:5 Kişilere Karşı Suçlar Suçlar (2013/2014)											
SUÇ TÜRÜ	2013 YILI				2014 YILI				ARTMA- AZALMA (+,-)	2014 YILI	2015 YILI
	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN			
KASTEN ÖLDÜRME (GERÇEKLEŞEN)	16	1	17	24	17	0	17	34	%0	%94	%100
KASTEN YARALAMA (TCK 86)	1551	286	1837	2681	1689	264	1953	2411	%6	%84	%86
CİNSEL SALDIRI (TCK 102)	40	6	46	43	27	5	32	27	-%30	%87	%84
CİNSEL TACİZ (TCK 105) (SARKINTILIK)	73	15	88	72	58	17	75	52	-%15	%83	%77
ÇOCUĞUN CİNSEL YÖNDEN İSTİSMARI (TCK 103)	43	9	52	44	88	21	109	82	%110	%83	%81
TEHDİT (TCK 106)	727	44	771	838	851	20	871	734	%13	%94	%98
HAKARET (TCK 125)	250	19	269	259	394	17	411	383	%53	%93	%96
TAKSİRLE YARALAMA	3	0	3	3	1653	85	1738	1700	%57833	%100	%95
KİŞİLERE KARŞI DİĞER SUÇLAR	1950	126	2076	2022	217	21	238	187	-%89	%94	%91
TOPLAM	4653	506	5159	5986	4994	450	5444	5610	%6	%90	%92

Kaynak: Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü (2016)

Tablo 5, 2013 ve 2014 yılları arasında kişilere karşı işlenen suçlardaki artış ve azalışları göstermektedir. 2014 yılında 2013 yılına göre kişilere karşı işlenen suçlarda az da olsa yine artış olmuştur. İlçede kişilere karşı işlenen suçlar 2014 yılında %6'lık bir artışla 5.159'dan 5.444'e çıkmıştır. Bu suçların çoğunluğunu ise, kasten yaralama, tehdit ve kişilere karşı diğer suçlar oluşturmuştur.

Tablo 6. Malvarlığına Karşı Suçlar (2013/2014)												
SUÇ TÜRÜ	2013 YILI				2014 YILI				ARTMA- AZALMA (+/-)	2014 YILI BAŞARI	2015 YILI BAŞARI	
	Faali Bilenen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN	Faali Bilenen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN				
EVĐEN HİRSİZLİK	160	1649	1809	211	206	1593	1799	198	-%1	%9	%11	
İŞYERİNDEN HİRSİZLİK	117	454	571	172	154	562	716	195	%25	%20	%22	
RESMİ KURUM VE KURULUŞTAN HİRSİZLİK	16	20	36	33	17	56	73	21	%103	%44	%23	
OTODAN HİRSİZLİK	80	1187	1267	116	92	1138	1230	104	-%3	%6	%7	
OTO HİRSİZLİĞİ	53	436	489	67	44	451	495	50	%1	%11	%9	
KAPKAÇ	9	44	53	11	17	52	69	18	%30	%17	%25	
YANKESİCİLİK	31	1031	1062	34	33	1064	1097	47	%3	%3	%3	
DİĞER HİRSİZSİZLİKLER	HAYVAN HİRSİZLİĞİ	7	19	26	7	4	20	24	2	-%8	%27	%17
	BORU HATLARI VE ENERJİ HİRSİZLİĞİ	39	0	39	29	8	8	9	-%79	%100	%100	
	MOTOSİKLET HİRSİZLİĞİ	6	25	31	4	7	17	24	13	-%23	%19	%29
	BİSİKLET HİRSİZLİĞİ	2	16	18	2	2	32	34	1	%89	%11	%6
	İNŞAATTAN HİRSİZLİK	16	71	87	31	20	91	111	31	%28	%18	%18
	DİĞER HİRSİZSİZLİKLER (AÇIKTAN)	289	1865	2154	383	365	2164	2529	412	%17	%13	%14
HİRSİZSİZLİKLER TOPLAMI	825	6817	7642	1100	969	7240	8209	1101	%7	%11	%12	
DOLANDIRICILIK	98	151	249	79	117	195	312	82	%25	%39	%38	
GASP/ YAĞMA	123	59	182	177	134	90	224	161	%23	%68	%60	
MALA ZARAR VERMEK (IZRAR)	297	667	964	296	334	576	910	324	-%6	%31	%37	
GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMAK	179	71	250	128	212	78	290	107	%16	%72	%73	
MAL VARLIĞINA KARŞI DİĞER SUÇLAR	93	12	105	126	113	9	122	129	%16	%89	%93	
TOPLAM	1615	7777	9392	1906	1879	8188	10067	1904	%7	%17	%19	

Kaynak: Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü (2016)

2014 yılında malvarlığına karşı işlenen suçlarda 2013 yılına göre %7'lik artış gözlemlenmiştir. Bu artışta açıktan hırsızlık, otodan hırsızlık, yankesicilik ve evden hırsızlık olaylarının payı fazladır. 2014 yılında bir önceki yıla göre boru hatları ve enerji hırsızlığında ise %79'luk düşüş görülmüştür. 2014 yılında bir önceki yıla göre silahla ateş etmek suretiyle genel güvenliği tehlikeye sokmak, fuhuş, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama gibi suçlarda azalışlar gözlenirken, trafik güvenliğini tehlikeye sokmak suçunda yine büyük bir artış olmuştur. 2013 yılında 768 olan suç sayısı 2014 yılında %106'lık bir artışla 1580'e ulaşmıştır.

KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJELERİNİN SUÇ ORANLARINA ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: ANKARA/ALTINDAĞ ÖRNEĞİ

Tablo 7. Topluma Karşı Suçlar (2013/2014)											
SUÇ TÜRÜ	2013 YILI				2014 YILI				ARTMA- AZALMA (+,-)	2014 YILI BAŞARI	2015 YILI BAŞARI
	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN			
KASTEN YANGIN ÇIKARMA	14	14	28	16	17	12	29	15	%4	%50	%59
SİLAHLA ATEŞ ETMEK SURETİYLE GENEL GÜN. TEH. SOKMA	97	50	147	121	62	59	121	55	-%18	%66	%51
TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMAK (TCK 179/2)	704	64	768	644	1452	128	1580	1323	%106	%92	%92
MÜSTEHCENLİK	2	0	2	2	36	0	36	42	%1700	%100	%100
FUHUŞ (TCK 227)	18	0	18	25	12	0	12	15	-%33	%100	%100
KUMAR OYNANMASI İÇİN YER VE İMKAN SAĞLAMA (TCK 228)	33	0	33	89	19	0	19	29	-%42	%100	%100
AİLE İÇİ ŞİDDET (4320 SKM) (TCK 232)	1025	0	1025	874	982	0	982	723	-%4	%100	%100
TOPLUMA KARŞI DİĞER SUÇLAR	148	14	162	43	132	21	153	63	-%6	%91	%86
TOPLAM	2041	142	2183	1814	2712	220	2932	2265	%34	%93	%92

Kaynak: Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü (2016)

Tablo 8. Tüm Olaylar (2013/2014)											
SUÇ TÜRÜ	2013 YILI				2014 YILI				ARTMA- AZALMA (+,-)	2014 YILI BAŞARI	2015 YILI BAŞARI
	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN			
KİŞİLERE KARŞI	4653	506	5159	5986	4994	450	5444	5610	%6	%90	%92
MAL VARLIĞINA KARŞI	1615	7777	9392	1906	1473	5864	7337	1436	-%22	%17	%20
TOPLUMA KARŞI	2041	142	2183	1814	2712	220	2932	2265	%34	%93	%92
MİLLETE VE DEVLETE KARŞI	317	5	322	405	255	11	266	355	-%17	%98	%96
TAKİBİ GEREKEN	1981	111	2092	855	1819	59	1878	695	-%10	%95	%97
TOPLAM	10607	8541	19148	10966	11253	6604	17857	10361	-%7	%55	%63
MALİ SUÇLAR	78	23	101	88	92	20	112	112	%11	%77	%82
KAÇAKÇILIK SUÇLAR	806	5	811	859	931	168	1099	977	%36	%99	%85
NARKOTİK SUÇLAR	1051	40	1091	1654	1886	126	2012	2439	%84	%96	%94
BİLİŞİM SUÇLARI	11	46	57	14	11	37	48	6	-%16	%19	%23
ORGANİZE SUÇLAR	0	0	0	0	7	0	7	7	+		%100
GENEL TOPLAM	12553	8655	21208	13581	14180	6955	21135	13902	%0	%59	%67

Kaynak: Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü (2016)

Tüm asayiş olayları bir arada değerlendirildiğinde 2014 yılında 2013 yılına göre mal varlığına karşı işlenen suçlarda %22'lik, millete ve devlete karşı işlenen suçlarda %17'lik, şüpheli ölüm, kayıp eşya, intihar, intihara teşebbüs ve kayıp şahıs gibi takibi gereken suçlarda ise %10'luk azalış görülmektedir. Narkotik suçlarda ise önceki yıllarda olduğu gibi yine büyük bir artış söz konusudur. Narkotik suçlar, 2014 yılında bir önceki yıla göre %84 artarak 1091'den 2012'ye yükselmiştir.

Tablo 8. Kişilere Karşı Suçlar (2014/2015)											
SUÇ TÜRÜ	2014 YILI				2015 YILI				ARTIMA- AZALMA (+,-)	2014 YILI BAŞARI	2015 YILI BAŞARI
	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN			
KASTEN ÖLDÜRME (GERÇEKLEŞEN)	17	0	17	34	25	1	26	51	%53	%100	%96
KASTEN YARALAMA (TCK 86)	1689	264	1953	2411	1824	239	2063	2313	%6	%86	%88
CİNSEL SALDIRI (TCK 102)	27	5	32	27	30	6	36	30	%13	%84	%83
CİNSEL TACİZ (TCK 105) (SARKINTILIK)	58	17	75	52	67	16	83	62	%11	%77	%81
ÇOCUĞUN CİNSEL YÖNDEN İSTİSMARI (TCK 103)	88	21	109	82	87	9	96	85	-%12	%81	%91
TEHDİT (TCK 106)	851	20	871	734	912	17	929	673	%7	%98	%98
HAKARET (TCK 125)	394	17	411	383	295	5	300	273	-%27	%96	%98
TAKSİRLE YARALAMA	1653	85	1738	1700	1578	81	1659	1694	-%5	%95	%95
KİŞİLERE KARŞI DİĞER SUÇLAR	217	21	238	187	216	28	244	163	%3	%91	%89
TOPLAM	4994	450	5444	5610	5034	402	5436	5344	%0	%92	%93

Kaynak: Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü (2016)

Tablo 8, 2015 yılında 2014 yılına göre kişilere karşı işlenen suçlardaki artış ve azalışları göstermektedir. Tabloda görüldüğü üzere 2015 yılında 2014 yılına göre kişilere karşı işlenen suçlarda toplamda herhangi bir artış ya da azalış olmamıştır. Kişilere karşı işlenen suçlar içerisinde en fazla karşılaşılan olaylar ise 2063 olayla kasten yaralama ve 1659 olayla taksirle yaralama olmuştur.

Tablo 9. Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçlar (2014/2015)												
SUÇ TÜRÜ	2014 YILI				2015 YILI				ARTIMA- AZALMA (+,-)	2014 YILI BAŞARI	2015 YILI BAŞARI	
	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN				
EVDEN HIRSIZLIK	206	1593	1799	198	140	1209	1349	122	-%25	%11	%10	
İŞYERİNDEN HIRSIZLIK	154	562	716	195	130	705	835	160	%17	%22	%16	
RESMİ KURUM VE KURULUŞTAN HIRSIZLIK	17	56	73	21	17	48	65	27	-%11	%23	%26	
OTODAN HIRSIZLIK	92	1138	1230	104	104	1288	1392	127	%13	%7	%7	
OTO HIRSIZLIĞI	44	451	495	50	68	680	748	68	%51	%9	%9	
KAPKAÇ	17	52	69	18	15	52	67	14	-%3	%25	%22	
YANKESİCİLİK	33	1064	1097	47	25	880	905	14	-%18	%3	%3	
DİĞER HIRSIZLIKLAR	HAYVAN HIRSIZLIĞI	4	20	24	2	6	24	30	%25	%17	%20	
	BORU HATLARI VE ENERJİ HIRSIZLIĞI	8	0	8	9	3	3	3	-%63	%100	%100	
	MOTOSİKLET HIRSIZLIĞI	7	17	24	13	5	14	19	9	-%21	%29	%26
	BİSİKLET HIRSIZLIĞI	2	32	34	1	13	43	56	18	%65	%6	%23
	İNŞAATTAN HIRSIZLIK	20	91	111	31	12	52	64	17	-%42	%18	%19
	DİĞER HIRSIZLIKLAR (AÇIKTAN)	365	2164	2529	412	315	1992	2307	292	-%9	%14	%14
HIRSIZLIKLAR TOPLAMI	969	7240	8209	1101	853	6987	7840	878	-%4	%12	%11	
DOLANDIRICILIK	117	195	312	82	111	117	228	76	-%27	%38	%49	
GASP/ YAĞMA	134	90	224	161	149	115	264	153	%18	%60	%56	
MALA ZARAR VERMEK (IZRAR)	334	576	910	324	316	572	888	237	-%2	%37	%36	
GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMAK	212	78	290	107	232	94	326	105	%12	%73	%71	
MAL VARLIĞINA KARŞI DİĞER SUÇLAR	113	9	122	129	99	20	119	106	-%2	%93	%83	
TOPLAM	1879	8188	10067	1904	1760	7905	9665	1555	-%4	%19	%18	

Kaynak: Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü (2016)

KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJELERİNİN SUÇ ORANLARINA ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: ANKARA/ALTINDAĞ ÖRNEĞİ

Tablo 10. Topluma Karşı İşlenen Suçlar (2014/2015)											
SUÇ TÜRÜ	2014 YILI				2015 YILI				ARTMA- AZALMA (+,-)	2014 YILI BAŞARI	2015 YILI BAŞARI
	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN			
KASTEN YANGIN ÇIKARMA	17	12	29	15	17	20	37	10	%28	%59	%46
SİLAHLA ATEŞ ETMEK SURETIYİLE GENEL GÜN. TEH. SOKMA	62	59	121	55	82	53	135	77	%12	%51	%61
TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMAK (TCK 179/2)	1452	128	1580	1323	1251	155	1406	829	-%11	%92	%89
MÜSTEHCENLİK	36	0	36	42	0	0	0	0	-%100	%100	
FUHUŞ (TCK 227)	12	0	12	15	6	0	6	5	-%50	%100	%100
KUMAR OYNANMASI İÇİN YER VE İMKAN SAĞLAMA (TCK 228)	19	0	19	29	8	1	9	8	-%53	%100	%89
AİLE İÇİ ŞİDDET (4320 SKM) (TCK 232)	982	0	982	723	371	0	371	281	-%62	%100	%100
TOPLUMA KARŞI DİĞER SUÇLAR	132	21	153	63	167	25	192	123	%25	%86	%87
TOPLAM	2712	220	2932	2265	1902	254	2156	1333	-%26	%92	%88

Kaynak: Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü (2016)

Topluma karşı işlenen suçlarda 2015 yılında önceki yıla göre %26'lık bir azalış söz konusudur. Trafik güvenliğini tehlikeye sokmak %11, kumar oynanması için yer temin etmek %53, aile içi şiddet %62 azalarak düşüş trendini belirleyen esaslı unsurlar olmuşlardır.

Tablo 11. Tüm olaylar (2014/2015)											
SUÇ TÜRÜ	2014 YILI				2015 YILI				ARTMA- AZALMA (+,-)	2014 YILI BAŞARI	2015 YILI BAŞARI
	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN	Faali Bilinen (Aydınlatılan)	Faali Meçhul	TOPLAM	YAKALANAN			
KİŞİLERE KARŞI	4994	450	5444	5610	5034	402	5436	5344	%0	%92	%93
MAL VARLIĞINA KARŞI	1879	8188	10067	1904	1760	7905	9665	1555	-%4	%19	%18
TOPLUMA KARŞI	2712	220	2932	2265	1902	254	2156	1333	-%26	%92	%88
MİLLETE VE DEVLETE KARŞI	255	11	266	355	273	16	289	359	%9	%96	%94
TAKİBİ GEREKEN	1819	59	1878	695	1927	26	1953	780	%4	%97	%99
TOPLAM	11659	8928	20587	10829	10896	8603	19499	9371	-%5	%57	%56
MALİ SUÇLAR	92	20	112	112	107	12	119	122	%6	%82	%90
KAÇAKÇILIK SUÇLAR	931	168	1099	977	468	291	759	511	-%31	%85	%62
NARKOTİK SUÇLAR	1886	126	2012	2439	1060	153	1213	1420	-%40	%94	%87
BİLİŞİM SUÇLARI	11	37	48	6	8	23	31	4	-%35	%23	%26
ORGANİZE SUÇLAR	7	0	7	7	3	0	3	3	-%57	%100	%100
GENEL TOPLAM	14586	9279	23865	14370	12542	9082	21624	11431	-%9	%61	%58

Kaynak: Ankara İl Emniyet Müdürlüğü, Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü (2016)

2015 yılında ilçede işlenen tüm suç türleri birlikte değerlendirildiğinde %9'luk azalışın olduğu görülmektedir. Mal varlığına karşı işlenen suçlarda %6, topluma karşı işlenen suçlarda ise %26'lık azalışlar olmuştur. Narkotik suçlarda ise önceki yıla göre %40'lık azalış görülmüştür. Narkotik suçlar 2015 yılında bir önceki yıla göre 2012'den 1213'e gerilemiştir.

6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yoğun ve heterojen nüfus yapısı, farklı kimliklerin birlikteliği, toplumsal denetimin zayıflığı, ekonomik ve mali kaynakların adaletsiz dağılımı kentleri suç işlemek için ideal alanlar haline getirmektedir. Ekonomik anlamdaki yoksunluklar ve kentsel yoksulluk da kentsel suçların artmasında önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Ancak bir bölgedeki suçların nedeni olması bakımından yoksulluk ve yoksunluk tek başına yeterli değildir. Diğer bir ifade ile her yoksul yerleşim yeri potansiyel suç bölgesi değildir. Buna rağmen yoksunluğun ve yoksulluğun bir dışı vurumu olan bakımsız, yıkık, kendi haline bırakılmış ve köhne yerleşim alanları, bazı suçlar ve suçlular için elverişli mekânlar sunarak, bu bölgelerin suç ile anılmasına sebep olabilmektedir.

Diğer taraftan, kırsal yaşamda yeri olmayan işbölümü, uzmanlaşma, kitlesel üretim ve tüketim, yoğun ulaşım ve iletişim gereksinimi kente özgü yeni davranış biçimlerini zorunlu kılmaktadır. Bu davranış biçimlerine ayak uyduramayan kişiler ise kentlerde işlenen suçların bir parçası haline gelebilmektedirler. Bu bakımdan, kentsel suçlara olan eğilimin artan nüfusla birlikte çoğalmasının arkasında yatan sebep kentlileşemeyen kitlelerin varlığıdır. Nitekim kentlileşmek; yalnızca bir kentte yaşamaktan ibaret değildir. Kentlileşmek İnsanların davranışlarında, ilişkilerinde, değer yargılarında ve yaşam biçimlerinde bir değişimi de ifade etmektedir (Buendia, 1989: 5).

Türkiye’de kentleşme süreci hep sanayileşmenin önünden giderek sanayileşmeden daha hızlı bir gelişim göstermiştir. Kırdan kente doğru yaşanan yoğun göçler karşısında birçok sanayileşen kent çaresiz kalmıştır. Bu süreçte çarpık, düzensiz ve plansız yerleşim yerleri ortaya çıkmıştır. Çarpık kentleşme sebebiyle oluşan çöküntü bölgelerinin, zaman içerisinde insan tutum ve davranışları üzerinde meydana getirdiği değişimler sonucu ortaya çıkan temel sorunlardan birisi de son zamanlarda artış gösteren kentsel suçlar olmuştur. Ankara ili sınırları içerisinde yer alan Altındağ İlçesi de yukarıda bahsedilen sürecin etkilerini yaşamış olması bakımından önemli bir bölgedir. Sınırları içerisinde birçok kent içi çöküntü ve gecekondu bölgelerini bulduran Altındağ ilçesi; aynı zamanda asayiş olaylarının yoğun şekilde yaşandığı mahalleleri nedeniyle araştırmaya konu edilmiştir.

Seçilen bölgede suç oranlarının yüksek olmasının sebeplerinden ilki, mekânın suçun işlenmesine elverişli sosyal ve fiziksel özellikleri bir arada barındırması ve sosyal destekten yoksun ailelerin yoğun olarak bölgede yaşamasıdır. Söz konusu bölgede, suça neden olan başlıca fiziksel özellikler arasında ise; terk edilmiş bina ve alanların varlığı, gözetimden uzaklık, yetersiz aydınlatma, suçun merkezi olarak bilinen bir yer haline gelmesi, formel (polis, kamera, devriye gözetimleri) ve enformel (komşular, mekanın devamlı kullanıcıları, işyeri sahipleri) denetleme sistemlerinden yoksunluk, atıl durumda kalan metruk alanlar, kentsel fonksiyonel uyumsuzluklar ve alandaki kör noktalar gelmektedir.

Altındağ ilçesine bağlı birçok mahallenin Ankara İli içerisinde asayiş olayları ile bilinen yerler olması Chicago Okulu’nca ileri sürülen sosyal organizasyonsuzluk, anomi, damgalama ve sosyal kontrol kuramları ile açıklamak mümkündür. Bölgenin; heterojen yapısı, sanayi sonrası kent içi çöküntü bölgesi durumunda kalması ve disorganize yapısı sosyal organizasyonsuzluk kuramında belirtilen özelliklerle örtüşmektedir. Yine ilçenin yoğun göçler sonrası eğreti bir şekilde gelişim göstermesi, kırdan gelenlerin kentli yaşam tarzına ayak uyduramaması ve bu kişilerin tam manasıyla kentlileşememeleri kentsel mekânlarda birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Modern kente adapte olamamanın sebep olduğu

uyumsuzluklar, kişilerin zaman zaman suç sayılan davranışlara yönelmelerine sebep olmuştur. Bu da ilçedeki yüksek suç oranını açıklamakta anomi kuramını haklı çıkarmaktadır.

Diğer taraftan, kentsel dönüşümün gerçekleştirildiği bölgeler gerek yerel gerekse ulusal basında suçluların yoğun olarak yaşadıkları yerler olarak haberlere konu edilmiştir. Kötü bir şöhreti olan bu mahalleler, sosyolojik açıdan damgalanma işlemine uğramış ve adeta suçluların yaşadığı merkezler haline almıştır. Ayrıca, kalabalık ve sosyal hareketliliğin fazla olduğu bu bölgelerde yozlaşmış hayat süren kişiler tarafından sosyal kontrolün erozyona uğratıldığını da unutmamak gerekir. Sosyal kontrolün yetersiz kaldığı bölgede, kolluk kuvvetlerinin gözetim ve denetim faaliyetlerinde artışların yaşanması ise sürpriz gelişmeler değildir.

Tarihsel süreç içerisinde bölgede plansız gelişen, kaçak ve yoğun yapılaşmanın olduğu yerler, sadece mala karşı işlenen suçlara elverişli ortamlar sunmakla kalmamış, düzensiz ve eğreti yerleşim şekilleri, kişiler üzerinde stres unsurlarının oluşmasına da sebep olmuştur. Kişiler üzerinde oluşan bu gerilimler, zorlaşan yaşam koşulları ile birleşerek bölgede kişilere karşı işlenen suç eğilimlerinin artmasına yol açmıştır. Örneğin yoğun ve düzensiz konut alanlarından oluşan Yenidoğan, Atıfbey ve Hıdırlıktepe gibi mahallelerde işlenen suçlara bakıldığında; darp, hakaret, kasten ve taksirle yaralama, cinsel taciz ve cinsel saldırı gibi kişiye karşı işlenen suçların fazla olduğu görülmektedir. Bu bağlamda söz konusu çöküntü ve gecekondu bölgelerinde yaşayan kişilerde şiddet eğiliminin yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

16.05.2012 tarihinde çıkartılan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra Altındağ Belediyesi öncülüğünde gerçekleştirilen projeler, her ne kadar riskli bölgelerin yeniden inşası ve modern/konforlu yaşam alanları üretmeyi amaçlasa da; projelerin bir diğer önemli amacı, bölgede huzuru sağlamak ve asayiş olaylarını azaltabilmek olmuştur. Ancak Ankara İl Emniyet ve Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü'nden elde edilen veriler incelendiğinde; Bentderesi, Aktaş, Çiçin Bağları, Doğanentepe, Gökçenefe, Şükriye ve Başpınar mahallelerinde gerçekleştirilen projeler ile bölgede suça elverişli ortamlar ortadan kaldırılmış olmasına rağmen suç oranlarında kısa vadede dramatik azalışların olmadığı görülmüştür.

Gerçekleştirilen projeler kapsamında bölgede birçok gecekondu yıkılmış bunların yerine çok katlı bloklar inşa edilmiştir. Bu sayede formel denetim (polis, kamera, devriye gözetimleri) kolaylaşmış ve enformel (komşular, mekanın devamlı kullanıcıları, işyeri sahipleri) denetleme sistemleri yaygınlaşmıştır. Yapılan kültür merkezleri ise gençler için bir çekim merkezine dönüştürülmeye çalışılmıştır. Buna rağmen 2013 yılında, 2012 yılına göre ilçede narkotik olaylarında büyük bir sıçrama yaşanmıştır. 2012 yılında 531 olan narkotik olayları 2013 yılında 1091'e yükselmiştir. 2014 yılında da yine yükseliş trendini sürdüren narkotik olayları, 2015 yılında az da olsa azalma eğilimine girmiştir. Bu durum önceleri gecekondu ve ara sokaklarda gerçekleştirilen uyuşturucu trafiğinin şimdilerde aynı kişiler tarafından çok katlı, otoparklı ve asansörlü boklarda yapıldığına işaret etmektedir.

Kişilere karşı işlenen suçlarda (kastan öldürme, kasten yaralama, cinsel saldırı, cinsel taciz sarkıntılık, çocuğun cinsel yönden istismarı, hakaret, tehdit taksirle yaralama gibi), mala karşı işlenen suçlarda (hırsızlık, dolandırıcılık, yağma, gasp mala zarar verme gibi) ve topluma karşı işlenen suçlarda (Kasten yangın çıkarma, silahla ateş etmek suretiyle genel güvenliği tehlikeye sokmak, müstehcenlik, trafik güvenliğini tehlikeye sokmak, fuhuş, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama, aile içi şiddet gibi) 2012-2015 döneminde ciddi anlamda bir değişim yaşanmamış hatta bazı suçlarda artışlar görülmüştür. Bu durum gerçekleştirilen projelerin; salt

fiziksel bir dönüşüme odaklandığını, sosyo-ekonomik ve kültürel dönüşümü eş zamanlı olarak gerçekleştirmekte yetersiz kaldığını göstermiştir.

Verilerden anlaşıldığı üzere, kentsel suçlara etki eden çevresel faktörlerin iyileştirilmesi tek başına bu sorunlarla baş edebilmede yetersiz kalabilmektedir. Bu yüzden kentsel suçlarla mücadelede kullanılan kentsel dönüşüm projelerinin başarılı olabilmesi için bütüncül bir yaklaşımla hareket edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda suçun yaygın olduğu kentsel bölgelerde suçlarla mücadele edebilmek için fiziksel, sosyal, ekonomik ve ekolojik dönüşümün eş zamanlı olarak gerçekleştirilmesi şarttır. Diğer taraftan kentsel suçların azaltılabilmesi kentsel dönüşüm projelerine halkın katılımını gerekli kılmaktadır. Sadece bilgilendirme düzeyinde halkın projelere katılımının sağlanması hedeflenen amaçların gerçekleştirilmesi için yeterli değildir. Kentsel dönüşüm projeleri rant çevrelerinin ihtiyaçlarına göre gerçekleştirilmemeli, halkın ihtiyaçları göz ardı edilmemelidir. Ayrıca, proje sonrası bölgeye yeni gelenler ile bölgedeki mevcut halk arasında nüfus açısından makul denge kurulmalı, bu iki grubun entegrasyonu sağlanmalı, bölgede kutuplaşmaların önüne geçilerek gerilim potansiyelleri yok edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ackerman, V. W.; "Socioeconomic Correlates of Increasing Crime Rates in Smaller Communities", *Professional Geographer*, 50 (3), 1998, pp. 372-387.
- Açıkgöz, Özkan; Şehir, Şehir Toplumu ve Şehir Sosyolojisi, Sosyoloji Konferansları, 35, Eylül, 2011, ss. 57-83.
- Andersan, A.M.; "Crime Measures and The Spatial Analysis of Criminal Activity", *British Journal of Criminology*, 46, 2005, pp. 258-285.
- Ataç, Ela ve Davut Gürbüz; Kentsel Mekânda Gelişen Suça Müdahale Etmede Disiplinlerarası Güvenlik Politikaları. *Polis Bilimleri Dergisi Cilt:11 (1)*, 2009.
- Ayhan İrem ve K. Mert Çubukçu; "Suç ve Kent İlişisine Ampirik Bakış: Literatür Taraması", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 2007, ss. 30-55.
- Bohm, Robert M. and Brenda L. Vogel; *Perimer on Crime And Delinquency Theory*, Carolina Academic Press, Durham, North Carolina, 2015.
- Buendia, H. Gomez; *Urban Crime: Global Trends and Policies*, United National University, New York, 1989.
- Burgess, E.; "The Chicago area project", *The Basic Writings of Ernest W. Burgess*, ed. By. Bogue, Donalt J. Chicago:University of Chicago Press, 1974.
- Ceccato V., R. Haining, P. Signoretta; "Exploring Offence Statistics in Stockholm City Using Spatial Analysis Tools", *Annals of The Association of American Geographers*, 92(1), 2002, pp. 29-51.
- Cozens, Paul M.; "Sustainable Urban Development and Crime Prevention Through Environmental Design for the British City", *Towards an Effective Urban Environmentalism for the 21st Century Cities*, 19, 2, 2002, ss.129-137.
- Cole, Stephen; "The Growth of Scientific Knowledge", *The Idea of Social Structure*, ed. By Lewis A. Coser, 1975.

- Conklin, John J.; Criminology, New York: Macmillan 1989.
- Demirbaş, Timur; Kriminoloji. Ankara: Seçkin Yayınları, 2001.
- Dursun, Hasan; “Af Kavramına Genel Bir Bakış” Türkiye Barolar Birliği Dergisi 3(4) 1997, ss.309-322.
- Ellis, Lee and Anthony Walsh; Criminology: A Global Perspective, Boston, 2000.
- Erdoğan, Nihat; Sosyolojik Açından Kent İşsizliği ve Anomi, Ege Üniversitesi Yayını, İzmir, 1991.
- Ertaş, Mehmet; Kentsel Dönüşüm Çalışmalarında Sosyal Boyutun İncelenmesi, Ankara ve Londra Örnekleri. Selçuk Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Teknik-Online Dergi: 10(1), 2011, ss. 1-18.
- Es, Muharrem, Kentsel Dönüşüm, Büyüteç, Ankara Sanayi Odası Yayın Organı, Temmuz-Ağustos, 2012, ss. 54-90.
- Fırat, Serap; “Yoksulluk, Kentlerde Suç Artışı Ve Kent Merkezlerinde Özel Güvenlik Hizmetleri Verilmesi, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10 (3) 2008, ss.201-228
- Gennaro F. Vito, Jeffrey R. Maahs and Ronald M. Holmes; Criminology: Theory, Research, and Policy, 2007.
- Gölbaşı, Serkan; Kentleşme ve Suç, 12 Levha Yay., İstanbul, 2008.
- Görmez, Kemal; Şehir ve İnsan, Millî Eğitim Bakanlığı, 1991.
- Gruenewald P. J., B. Freisthler, L. Remer, E. A. LaScala, A. Treno; “Ecological Models of Alcohol Outlets and Violent Assaults: Crime Potentials and Geospatial Analysis”,Addiction, 101, 2006, pp. 666-677.
- Harvey, David; Postmodernliğin Durumu, Metis Yayınları, İstanbul, 2003.
- Hatt, Paul ve Albert Reiss; Kentsel Yerleşimlerin Tarihi, 20.Yüzyıl Kenti, (Der. ve Çev. Bülent Duru ve Ayten Alkan), İmge Yayınevi, Ankara, 2002.
- Horton, Charles; “Human Nature and the Social Order”, New York: Scribner, 1902, pp.1901-1922.
- İçli, Tülin Günşen; Kriminoloji, 7. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları, 2007.
- Karaman Toprak, Zerrin; Kent Yönetimi, Ve Politikası, Anadolu Matbaacılık, İzmir, 1998.
- Karasu, Mithat Arman; “Türkiye’de Kentleşme Dinamiklerinin Suça Etkisi”, AÜHFİD. 2008, ss. 255-281.
- Kızmaz, Zahir, “Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme”, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:29, No:2, 2005.
- Köksal Fazlı, Y.Yavuz Eliş; Hukuk Sisteminde Suç ve Unsurlar. Ankara: Teftiş Kurulu Başkanlığı Yayını, 2011.
- Lay, M. C. D., A. Reis., V. Ambrosini; “Spatial Configuration, Spatial Behaviour and Spatial Cognition:Syntactic and Perceptual Analysys of The Market Station Area in Porto Alegre”, Proceedings of EDRA 36, Design for Diversity Conference, Vancouver, 2005, pp. 129-135.
- Mead, George Herbert; Mind, Self, and Society. Chicago: University of Chicago Press, 1934.

- Merton, Robert K; Social Theory and Social Structure, Enlarged Edition, The Free Press, New York, 1968.
- Newman, Oscar; Defensible Space: Crime Prevention Through Urban Design, New York, Macmillan, 1972.
- Nilgün, Ergün ve Funda Yirmibeşoğlu; “İstanbul’da 2000-2004 Yılları Arasında Suçun Mekansal Dağılımı”, 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 29. Kolokiyumu “Planlamada Yeni Politika ve Stratejiler Riskler ve Fırsatlar, İstanbul, 2005, ss. 295-307.
- Sezal, İhsan, Sosyolojiye Giriş, Ankara: Martı Yayınları, 2003.
- Susmaz, Hilal ve Cevdet Emin Ekinci; “Sağlıklı Kentleşme Süreci Esasları, e-Journal of New World Sciences Academy“ , 4 (1): 3, 2009, ss.21-34.
- Şahin, Savaş Zafer; “İmar Planı Değişiklikleri ve İmar Hakları Aracılığıyla Yanıltıcı (Pseudo) Kentsel Dönüşüm Senaryoları” Ankara Altındağ İlçesi Örneği Kentsel Dönüşüm Sempozyumu Bildiriler Kitabı: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi, İstanbul, 2003.
- Keleş, Ruşen.; Kentsel Dönüşümün Tüzel Altyapısı. Editör: H. B. Tuna. Dosya: Kentsel Dönüşüm ve Katılım, Mimarist Dergisi, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, 4(12), 2004. ss. 73-75.
- Keleş, Ruşen; Kentbilim Terimleri Sözlüğü, İmge Kitabevi Yayınları, 1998, Ankara.
- Keleş, Ruşen; Kentleşme ve Konut Politikası, Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları, 1984.
- Kıray, Mübeccel; “Gecekondu: Az Gelişmiş Ülkelerde Hızla Toprakta Kopma ve Kentle Bütünleşememe”, Ed. M. Kıray (editör) Toplum Bilim Yazıları, Ankara, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Toplum Bilimleri Araştırma Merkezi, 1982.
- Köksal, Reyhan; Altındağ’ da Kentsel Dönüşüm, Türk Dünyası Mühendislik, Mimarlık ve Şehircilik Kurultayı, Trabzon, 2012.
- Polat, Sibel, Nesrin Dostoğlu; Kentsel Dönüşüm Kavramı Üzerine: Bursa’da Kükürtlü ve Mudanya Örnekleri, Uludağ Üniveristesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, 12 (1), 2007, ss.61-76.
- Thomas, S.; A Glossary of Regeneration and Local Economic Development, Manchester: Local Economic Strategy Center, 2003.
- Tierney, John; Criminology, London: Prentice Hall Pub, 1996.
- Uma, Hakkı; Ceza Hukuku, Ankara, 1975.
- Wang, Fahui and W. William Minor; “Where The Jobs Are: Employment Access and Crime Patterns in Cleveland”, Annals of the Association of American Geographers, 92(3), 2002, pp. 435-450.
- Watts, Ann and Thomas Watts; “Minorities and Urban Crime: Are They the Cause or The Victims”, Urban Affairs Quarterly, Cilt: 16, Sayı: 4, 1981, pp. 423–436.
- Yavuzer, Haluk; Çocuk ve Suç, Ev, Aile toplum Dizisi, İstanbul: Remzi Kitabevi, Ekim 1988.
- Yücel, Mustafa Tören, Kriminoloji, Umut Vakfı, İstanbul, 2004.